

Thomas Ihre

Thomae Ihre In Nuce Roma, Hoc est: Syntaxis Latina, nova methodo per Propositiones elaborata, & rationibus solito firmioribus fundata, In Gratiam Curiosae Iuventutis

Rostochi[i]: Richel, 1680

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn728906422>

Druck Freier Zugang

19. a. 9.

Cd 435.
~~C. II. d. 3126.~~

THOMÆ IHRE
IN NUCE
ROMA

Hoc est:

Syntaxis Latina, nova metho-
do per Propositiones elabora-
ta, & rationibus solito fir-
mioribus fundata,

In gratiam

CURIOSÆ JUVENTUTIS.

Seneca:

*Non me cuiquam mancipavi, nullius nomen
fero: multum magnorum Virorum
iudicio credo, aliquid & meo vindico;
Nam illi non inventa, sed quarenda
nobis reliquerunt.*

ROSTOCHI,
LITERIS RICHELIANIS,
Anno M. DC. LXXX,

APPROBATIO.

EGo verò sic satis catò per-
spicaceq; perlustratâ Syn-
taxi hâc oculo , videor mihi
de eâ omni id laturus haud abs-
re sententiæ , uti ajam , publi-
citusque profitear , manuque
hâc signem meâ , & exquisitâ
industriâ , & singulari acumine
concinnatum ab Auctore CL.
DN. THOMA IHRE libellum,
usque adeò , ut ne nævulus
quidem irritârit me in tam ve-
nustô corpore.

ROSTOCHI VII. Eid. August.

Anno cl. lcc. LXXX.

H. Dringenberg/Univers.

Rostoch. Prof. Publ. ejusdemque
hodie RECTOR.

SUMME-REVERENDO, AMPLISSIMO
CLARISSIMO QUE DOMINO

DNO.
M. HAQVINO
SPEIEL,

Superintendenti Gothlandiæ
gravissimo, Fautori &
Patrono devote
colendo.

Nisi mihi perspecta sa-
tis, & nota fuisset tum
Tua in Eruditos pro-
pensio, tum fiducia,
illa, quam in Tuis virtutibus
)2(omnes

DEDICATIO.

omnes securè collocant, haud
fanè ausus fuisset Tuo No-
mini hoc meum opusculum
inscribere, quod neque ma-
teriæ pretiô, neq; styli gravi-
tate Tuæ personæ sufficere,
Tuamve mereri tutelam va-
leat. Tantus enim es, ut glo-
riæ fama Tuæ intra Patriæ ter-
minos contineri nescia, inter
exteros etiam nobili prædice-
tur elogio, usque adeo, ut nul-
la Virtuti stipendia fecisse quis
dicatur, nisi ad SPECULUM
Tuum (egregium cum re no-
men) vitam suam & mores de-
mùm omnes composuerit.
Incertum est, Pietatem magis
Tuam

DEDICATIO,

Tuam admirer , an profun-
dam, & cum cæteris virtutibus
conjunctam sapientiam ? u-
trumq; enim docet, quantum
homini novisse datum sit, adeo
ut omnes , exemplum edocti
Tuum , erubescant ulterius
naturæ infirmitate, seu igno-
rantiam suam, seu ignaviam
excusare. Unde pro ea, quæ
nunc est, temporum malitiâ,
non defuturos credo, qui ni-
miæ Te virtutis accusant, ut-
pote cum, vel æmulari diffi-
dant, vel molestè ferant Tuô
se exemplô coerceri, quo mi-
nus liceat in vitia prorumpere.
Tibi ergo, VIR SUMME RE-

)2(VEREN-

DEDICATIO.

VERENDE , hoc quidquid est ,
in argumentum officii mei
submisse dico , dedico , et-
iam atque etiam rogans , pla-
ceat Tibi serena illud fronte
dignari. Quod si feceris (fa-
cturum autem Te nullus du-
bito) de nihilo me magis sol-
licitum confide , quàm ut in-
ter devotissimos Tui nominis
Cultores nec languidum me
nec postremum invenias. De
cætero valeas, Divinæ Tutelæ
devote commendatus.

*Scribebam Rostochi, Die
13. August. 1680.*

REVER. TUÆ

devotissimus

T, Ihre,

PRÆFATIO.

Lectori perbenigno Salutem!

Non vana est ingenii ostentatio, nec, quæ invitare vel maxime solet, novæ inventionis gloria, quâ inductus sum, ut novam hanc Syntaxeos methodum ederem, Tibique L. B. offerrem: Verùm unicus promovendæ juventutis, impetus ne dicam, an conatus persuasit, fore, ut breviori, certiori & clariori methodo (*νὴ φιλαυτία με fallit*); juventuti consulerem, plurimisque Latinæ constructionis tricis & difficultatibus, in quibus optimam pueritiæ partem, oleum, & operam pæne omnem ludit, liberarem.

Cum enim ad Lydium, uti dicunt, lapidem, vulgaris examinetur Syntaxis, bone DEUS! quanta se offert, REGULARUM quas vocant, GENERALIUM copia! quanta congeries! Hic Auctor est 160. Ille 125. Iste 116. plures plurium; quibus tot notæ,

)4(

tot

PRÆFATIO.

tot exceptiones, tot observationes, tot denique exempla (*ne quid deesset, quò infirma juventutis memoria torqueri posset*) sunt subjectæ, ut Labyrinthi exitū, quam aliqualem Syntaxeos notitiam prius citiusq; sperares: Id quod tamen, meo iudicio, facile potuerit declinari; si ejusdem farinae regulas v. g. *Activa verba regunt Accusativum: Gerundia casu verborum suorum gaudent: Supinum verborum suorum casum postulat: Participia imitantur verborum suorum constructionem &c.* unico huic axiomatici includerent: v. g. *Omne predicatum transitivum, adsciscit terminum: vel, Omnis propositio transitiva constat Subiecto, Predicato, & Termino*, uti videre est *part. 1. pag. 4.*

Altera, quam seri progressus causam reperio, est inordinata Regularum CONNEXIO, & pænè dixerim, CONFUSIO. Ordiuntur tantum non omnes Grammatici Syntaxin suam ab hac regula; *Adjectivum & Substantivum Genere, Numero & Casu convenient.* Nonnulli ab hac: *Substantivum cum substantivo diversa rei, genitivo casu jungitur.* Quibus deinde totam Regularum seriem subnectant; v. g. *Genitivi cum nomine: Dativi cum nomine: Accusativa-*

PRÆFATIO.

cusativi cum nomine : Ablativi cum nomine:
 non alia sane ratione, quam quia in decli-
 nando alter casus alterum sequatur : Ad
 hoc, si accuratè loquamur, in propatulo
 est nullum ab adjectivo regi casum, sed
 genitivum ab inclusa in adjectivo substan-
 tivi subsistentia, uti videre est *cap. 3. p. 28.*
& seq. Accusativum & Ablativum à sup-
 pressa præpositione *part. 2. cap. 3. pag. 66.*
 Et *cap. 3. pag. 77.* Dativum demum à nul-
 lo nec adjectivo nec verbo regi, utrique
 tamen adjungi, cum respectus importa-
 tur ut *cap. 1. pag. 16.* fusius demonstravi;
 Huic ergo Syntaxeos confusiori, (ut de illa
 loquar) meo iudicio præsentius inveniri
 remedium vix potest, quam si totum con-
 textum per *Propositiones* distinxeris, juxta
 illud: *qui bene distinguit, bene docet:* &
 in unaquaque propositione ad partes prin-
 cipales *Subjectum*, nempe & *Prædicatum*
 attenderis, quibus ceteræ voces, tanquam
 affectiones, vel per *concordiam*, vel per *di-*
scordiam conjunguntur, uti patet *part. 1. cap.*
1. pag. 3.

In ostendenda Syntaxeos vulgaris tum
falsitate tum *obscuritate*, non est, quod
 tantopere laborem, cum satis credo ex

)s(jam

PRÆFATIO.

jam dictis constet, & Eruditis plane omnibus nauseam moveat. FALSITATEM enim satis superque indicant hæ regulæ v. g. *Nominativus jam præcedit, jam sequitur, jam & præcedit & sequitur verbum finitum simili numero & personâ.* Nonne & Accusativus casus in constructione verbum finitum simili numero & persona præcedit? v. g. *Deum amo.* Mitto, quod regula hæc omni destituatur nota characteristica (non enim explicatur, *an nominativus subjectum esse debeat vel terminus*) absque qua ad genuinam latinæ linguæ notitiam haud facile perveneris. Similiter hæc v. g. *Activa verba, & quæcunque actionem significant, regunt Accusativum: An & Verba Intransitiva, quia actionem significant, Accusativum regant?* non credo. Et tamen, hæ duæ Regulæ bases & fulcra sunt, quibus tota Syntaxeos moles incumbit, ut adeo non mirum, quod nutantibus illis, tota Syntaxeos fabrica ruinam minitetur. Præstaret ne ergo, si nobiscum *part.1. cap.1. pag. 5.* dixeris. *Subjectum finite propositionis est Nominativi casus: Predicatum transitivum gaudet termino.* quid clarius? brevius? quid concinnius?

O B-

PRÆFATIO.

OBSCURITATEM longa serie restantur regulæ de *Gerundiis*, *Supinis* &c. quæ Præceptoribus ipsis in explicando, nedum Discipulis in capiendo maximam parere solet difficultatem: Quod ut in methodo mea evitaretur, malui per *certas rationes*, aut, ubi hæ deficiebant, per *claras notas characteristicas*, adolescentulis eadem inculcari, quam obscuritate & verborum, involucris fucum fieri.

ELLIPSEOS tandem mentionem facit nullam vulgaris Syntaxis, cum tamen, uti vere dixit *Cl. Sivers*. Ellipsis clavis sit Syntaxeos, cujus ignari veram Latinæ constructionis naturam ac rationem non intelligunt: Et quomodo quæso has constructiones v. g. *latus unguem. fractus membra. edoctus iter. refert patris. tua interest. Vivorum memini. accuso te negligentia. Doceo te artes.* & id genus alias, vel accurate explicares, vel feliciter comprehenderes, nisi Ellipseos beneficio usus fueris (neque enim Accusativus à nomine, neque Genitivus à verbo regitur, uti satis securè statuit vulgaris Syntaxis: Hic autem à suppresso substantivo, v. g. *Vivorum statum memini. Accuso te negligentia causâ.* Ille verò à suppressa

PRÆFATIO.

pressa præpositione, v.g. *fractus quoad membra. edoctus quoad iter.*) Fateor quidem non omnia in mea methodo explicata esse, quæ ellipseos naturam sapiunt (neque enim id permisit vel methodi brevitatis vel propositi ratio) sed ea duntaxat allegata, quæ è re maximè videbantur, avidiores ellipseos remissurus ad egregium *Scioppii tractatum de ellipsi.*

Tantum discriminis cum meam inter & vulgarem methodum observarint Viri extra omnem controversiam eruditi, cœperunt meâ methodo primo delectari; mox mei me monere officii, ne juventuti mea operâ deessem, patererve eandem perpetuò damnari silentio; Confirmarunt præterea, ut omnibus candidis, & qui in nullius verba magistri jurarunt, meus se labor omninò commendaret. Ego verò, quamvis haud obscuris indiciis scirem, duram mihi fore hanc provinciam, non solum, quia invisum esset novitatis studium, sed etiam, quia Veteres irritarem Grammaticos, qui multas mihi turbas cierent, emendationem quippe meam ægre laturo: Vicit tamen & veritatis studium, & amicorum vota, & spes denique promovendæ juventutis,
ut

PRÆFATIO.

ut hoc, quicquid est, concinnarem, publici-
que juris facerem, monstrante viam, quod
hic gratus agnosco, CL. DN. Nicolao Neogardo,
Præceptore quondam suavissimo, Cognato
charissimo. Quantulacunque autem mea
fuit opera, vel inde videre est, quod pæ-
nè nihil inveneris, quin suis firmetur aut
rationibus, aut certis notis characteristicis,
ut absque omni *Φιλαυτίας* nota dicere au-
sim, planè cæco cæciorem eum esse, qui
hanc edoctus viam, vel unquam audeat ti-
tubare. Nolim autem mihi vitio vertatur,
quod antiqua casuum Nomina (quæ, si qua
re, sola saltem canitie commendari pos-
sunt) haud absque ratione immutârim, &
*Nominativum Subjektivum; Genitivum Pos-
sessivum; Dativum Respectivum; Accusativum
Terminativum; Ablativum Absolutum* nun-
cuparim, id quod non inde solum est, quod
prisca nomina vel plane nullam, vel mini-
mam sui rationem afferant; verum etiam
quod hæc mutua nominum responsio: v.g.
*Subjectum est subjectivi casus: terminus ter-
minativi &c.* Tyronibus ad faciliorem con-
structionis notitiam perducere queat. Nec
velim mireris me justò longius hæsisse in
Propositionum conversione; Cujus rei ansam
mihi

PRÆFATIO.

mihî dedit *secura satis*, nescio an *supina Grammaticorum fiducia*, quæ per tot *secula* obtinuit, hæc v. g. *Obediendum est parentibus. Utendum est ætate &c.* esse *Gerundia nominativi casus*; cum *contrarium satis credo* ex *propositionum conversione* demonstratum sit *part. 1. cap. 5.*

Tuum de cætero erit, Perbenigne Lector, de meo scripto benignius iudicare, nullumq; vel *invidiæ* vel *præjudiciis* locum relinquere; Si Tibi visus fuero, omne punctum non tulisse, velim ignoscas: Humanum enim est errare, Christianum autem, ignoscere; Ad hoc, scito nihil uno impetu & inchoatum & perfectum esse posse, sed præterita futuris plerumq; corrigi, emendari, expoliri. Tantum enim abest, ut mihi adeò blandiar, ac si in hoc scripto desiderari posset nihil, ut ipse me potius ultro velim candidis rationibus corrigi, informari, inprimis cum de veritate & juventutis utilitate consulitur, ubi & vincere & vinci pulchrum æstimatur. Te autem, Mome hortor, & si merearis, precor, ut more tuo, i. e. convitiis & calumniis abstineas, nominique meo ac famæ parcas. Quid enim est, quod Tuas experiri vires velis in iis rebus, quæ Reipublicæ

cæ

PRÆFATIO.

cæ literariæ, seu conducunt, seu conducere
pio affectu conantur? Habes bene multa,
scripta, quæ nec gloriæ DEI, nec Reipublicæ
profunt; in iis Tuam exerce industriam, Vi-
rumque Te præsta; sic vitia taxando glo-
riam merebere, & fautores invenies quam-
plurimos: Quod si verò exorari nequeas,
firmiter tibi suade, impetu Tuo, me non
modo non commotum iri, verum etiam in-
juriam Tuam supercilioso me ulturum
victurumque silentio, Vale.

Sic tandem ipittas doctorum discutis um-
bras,

Queis immersa fuit ratioque modusque
docendi:

Quod methodum jungis facilem, verbis-
que leporem;

Proderit is teneris, prodestque docentibus
ipsis.

Det DEUS, ut multis passim Patriæque
Scholisque

Profis: sic voveo, maneat te gloria facti.

Hæc panis in honorem præcellenter docti DNI

AUTHORIS, Convictoris suavissimi

scribere voluit

M. Johannes Justus Mohr,

Corbachio Waldeccus.

ROMA

ROMA à vray. RAMO, MORA, AMOR.

Quæ tenui pendet RAMO, Tua RO-
MA, libellus
Ingeniis teneris non MORA, sed sit A-
MOR!

*Hæc pauca Fratri charissimo acci-
nere volui*

Johan. Ihre.

Quod curæ cordique Tibi sit nobile
verum,
Id satis hoc scriptum, Dulcis Amice, pro-
bat.

Laudo conatus: non falsa, sed asserere Vera,
Orbis delitium sic eris, atque DEI.

*Ita Clarissimo Auctori THOMÆ IHRE, Amice
atque Convictori suo suavissimo
povebat*

J. Syderis.
Lib. Curl.

SYNTAXIS est pars Gram-
matices, quæ rectam con-
struendarum dictionum me-
thodum docet, ad sensum a-
nimi exprimendum.

Dividitur apud varios variè; ad nostrum
scopum quod attinet, in Regularem
& Ellipticam.

SYNTAXIS REGULARIS est,
quæ per omnia Syntacticis a-
xiomatis & regulis congrua est
de qua parte priori.

SYNTAXIS ELLIPTICA est, in
qua vocis seu particulae cujus-
dam absentia vel suppressio
impedit, quo minus constru-
ctio appareat regularis: de qua
parte Syntaxeos posteriori.

A

Cate-

Ceterum, cum primarius Syntaxeos finis in eo consistat, ut mentem nostram, tum absque linguæ vitiò exprimere, tum aliis etiam rectè & congruè explicare valeamus, quod tamen aliter, ac per PROPOSITIONES fieri nequit; Neque enim potest sensus absque propositione indicari, nec propositio absque aliquali sensu èfferri: Ideò haud abs re facturos nos speramus, si (salvò interea aliorum iudicio) Syntacticam nostram methodum dilucidius per *Propositiones* exposuerimus.

PARS PRIOR. CAPUT PRIMUM.

De PROPOSITIONE in genere & in specie.

De SIMPLICI & FINITA.

§. I.

PROPOSITIONEM hîc non *Logicè* accipimus, quatenus rationi inservit ad investigandam veritatem, seu, quatenus per eam in veritatis notitiam inducitur ratio; sed *Grammaticè*, quatenus omni ex parte fundamento & regulis Syntaxeos convenit, apta & congrua ad efferendam animi
sen-

sententiam: Quæ vel *Simplex* est, quando partes illius essentialia sunt simplices, id est, unicâ dictione exprimentur; vel *Composita*, quando alia aliqua propositio seu *subjectiva* seu *terminativa*, in partium simplicium vices substituitur, vel *Finita*, quando prædicatum est finitum, id est, siue indicatiui, siue imperatiui, siue conjunctivi modi; vel denique *infinitiva*, quando prædicatum est infinitivi modi.

§. 2. *Constat autem talis propositio ex constructione subjecti & prædicati, expressi vel suppressi, ut completum sensum ingerant: Unde hoc oritur axioma;*

**Omnis propositio constat
Subjecto & Prædicato,**

Includitur talis propositio duobus plerumque commatis, & si quæ sunt alia dictiones, intra duo isthæc commata, (sunt autem multa, verbi gratia; *Substantiva alia, Adjectiva, Adverbia, Conjunctiones, Præpositiones cum suis casibus, interjectiones*, item, *alia minus-principales propositiones*) pertinent ad designandam, aut subjecti aut prædicati, aut termini qualitatem, aut unius ad alterum relationem.

§. 3. SUBJECTUM est id, quod in activa propositione agit, in passiva patitur; & in simplicibus propositionibus semper est NOMEN SUBSTANTIVUM: *Adjectiva* enim tam *Nominalia*, *Pronominalia*, quàm *Participialia*, quando *absolute* ponuntur, sunt *subjecti sub-intellekti note*.

§. 4. PRÆDICATUM est ipsa actio vel passio, quæ fit; & est in omnibus propositionibus VERBUM.

Ex his duabus vocibus, *Subjeçtò* scilicet & *Predicatò*, necesse est, unaquæque constet propositio, sive *activa* sit (quæ vel *transitiva* est vel *intransitiva*) sive *passiva*.

§. 5. Cum autem in *propositionibus activis transitivis* actio non est in *subjecto immanens*, sed *transitiva* in aliud, quod istam actionem terminat, recipitque: Hinc est, quod ad omnem propositionem activam *transitivam* tertium sc. *terminus* requiratur: Ampliandum ergo axioma §. 2. adductum hoc modo:

Omnis Propositio activa tran-
siti.

litiva constat subjectô, prædicatô & terminô.

Nota 1. Propositionem activam (eamque seu transitivam, seu intransitivam) & passivam à prædicatô seu verbô nomen sortiri, si prædicatum sc. sit activum vel passivum; ut, Petrus amat: Hæc propositio est activa transitiva, quia prædicatum. v. g. amat est transitivum.

Not. 2. Ad activas propositiones referri, quæ Grammaticis vocantur Deponentis generis, quia & ipsa actionem seu transitivam seu intransitivam significant; nec impedit, quod more passivorum in OR desinant, cum hoc ad eorundem significationem ne quicquam faciat; Sic Latinis dicitur; Deus loquitur. Peccator confitetur peccata sua.

§. 6. TERMINUS est id, quod actionem terminat, & in quod actio transit.

§. 7. Rem juvat exemplô illustrare; v. g. Petrus venit è templô; Subjectum est Petrus, quia est id, vel ea persona, quæ agit, & à qua actio proficiscitur: Prædicatum est

A 3

venit,

venit, quia ipsa actio est, quæ fit; è templo autem sunt adjectitia, & solum denotantia locum, unde Petri adventus fuit, poniturque *Tò templum* in eo casu, quem præpositio E. regit: Quòd autem hic nullus adfit terminus, inde est, quia prædicati actio est immanens, quæ in se quiescit, nec ultra tendit, ideoque, ut dictum est, omnem terminum respuit. Nec dispar ratio est in propositionibus, quas vocant *Deponentis generis*: v. g. *Ego lapsus sum de rupe*: Hæc propositio, quippe immanens, *subjecto*, v. g. *Ego* & *prædicato* v. g. *lapsus sum*, duntaxat gaudeat necesse est; Dictiones autem adjectæ v. g. *de rupe*, locum saltem, unde actio oritur, indicant. Adde, quòd & *propositiones passivæ* (utpote quarum subjectum passionem recipit) omni terminò deficient; v. g. *Homines reguntur à DEO*: Ubi *Subjectum* v. g. *Homines* omnem in se prædicati vim & passionem recipit: Adjectæ autem particulæ, v. g. *à DEO* per rectionem præpositionis absolutè ponuntur, quippe quæ causam, à quâ passio oritur, solummodo indigant. *Constat quidem, prædicatis passivis adjici solere terminativum i. e. accusativum casum* v. g. *Alexander thoracem induebatur*:

Cato

Cato rogatus *sententiam &c. id tamen fieri per ellipsin*, infra part. 2. cap. 2. §. 4. de ellipsi fusiùs explicabitur.

§. 8. Atqui in hoc exemplò; v. g. *Petrus scribit literas*. Subjectum est *Petrus*: Prædicatum, *scribit*; quod cum actionem transitivam connotet (necesse enim omnino est, ut sit aliquid, quod Petrus scribat, & in quod Petri actio, v. g. *scriptio* inferatur) utique terminus v. g. *litteras* adsit oportet, qui actionem Petri terminat: Hujus generis exempla sunt: v. g. *Filii veneramini parentes*. *Peccator confitetur peccata &c.*

§. 9. Notanter dictum §. 2. propositionem subjectum suum multoties suppressere, quoties nimirum, aut in prædicato includitur, aut præcedentis propositionis subjectum in sequenti subintelligitur: v. g. *amavi Deum*; hic in prædicato includitur subjectum, *Ego*. Sic in illo Terentii: v. g. *Chremes id mutavit, quia me immutatum videt*: Ubi subjectum nempe *Chremes* utrique responderet prædicato, quippe cujus ambæ sunt actiones, sc. *mutavit* & *videt*; sed ne superflua sit oratio, in sequenti saltem subintelligitur.

§. 10. Parilege gaudent, quæ
GERUNDIA, SUPINA, PARTICI-
PIA, & exeuntia in BUNDUS,
nuncupantur, quibus si eo-
rum actio transiens est, ter-
minus omninò adjungitur;
ut, *Inter spoliandum corpus hostis. Studium
legendi literas. Eunt nos perditum. Abiit
petitum panem. Amans pecuniam. Petrus
empturus libros. Vitabundus castra hostis.
populabundus agros.*

§. 11. Ignoscant piæ umbræ Clarissimo-
rum Virorum, NICODEMI FRISCHLINI,
MARIANGELI & GASPARIS SCIOPPII
(qui ἀναγεγραμμένως sub nomine PASCA-
SIUS GROSIPPUS rudimenta Gramma-
tica conscripsit, quod, qua ratione fecerit, in
prefatione Apparatus Latini indicat PEXEN-
FELDERUS) si in eorum sententiam
non transeam, transferendo sc. Gerundia ad
Futurum Participii Passivi, quod fieri non
posse sufficiens videtur ratio, quia Gerun-
dia active significant, cum Futura Participii
Passivi apud Classicos Auctores non nisi
passive

passivè usurpari, vel sexcentis probari exemplis potest: adde, quod ex eadem ratione, Gerundia *terminum* adsciscant, quod Passivis nunquam nisi ἐπιπλήρωσις contingit. Et licet per ellipsin sententiam firmare suam conentur, puta, *regi istum Gerundii terminum, non à Gerundio, sed à subintellecto Informativo. v. g. tempus legendi literas*, ita explicant; *tempus legendi legere literas*: Sic, inter *spoliandum corpus* hostis i. e. inter *spoliandum spoliare corpus*: Et hoc suppressum infinitum idem valere inquirunt, atque istius verbi verbale, aut aliud nomen synonymum, v. g. *tempus legendi legere literas*, ita explicant: *tempus legendi lectus, vel, legenda lectiois* literarum; sic inter *spoliandum spoliare corpus* i. e. inter *spoliandum spolium*, vel, *spoliandam spoliationem* corporis. Nihilominus tamen, præterquam quod apud Classicos Auctores hujus explicationis nec nomen nec umbra unquam appareat, parum necesse videtur in re non perspicuâ minus, quam fundamento Syntaxeos congruâ ellipsin desiderare; ideoque penitus persuadent adductæ rationes, Gerundia à Futuris Participii Passivi differre, *in qua tamen juxta conversionis ordinem Gerundia*

converti posse infra cap. 5. §. 8. liquido patebit. Vid. Nic. Frischl. *strig. gram.* Grosop. *rud. gram. de reél. verbi. item parad. ep. 2.* Sciop. *lib. 1. part. 2. cap. 5.* Mariang. *auctar. epist. 4.*

§. 12. Hæcce propterea mihi statui posse videntur: *Gerundia nullo modo esse Futura Participii Passivi*, quod rationibus adductis refutatum est; nec cum Auctoribus citatis & magnò illo G. VOSSIO *cap. de verb. in annot. ad Gerundium*, ausim dicere, eadem non esse verba, quod numeris & personis destituantur, quæ tamen verbi affectiones sunt, non de ipsa verbi essentiâ, sicut actio & passio; quarum altera cum Gerundiis & Supinis insit, quis eadem esse verba negaret? Neque tamen pura esse verba statui queunt Gerundia, quia iis, quæ non æquè verbis, competat casuum flexio, sed esse verba activè significantia, & de nominibus casuum flexionem participantia, carentia ut mihi videtur, nominativo & vocativo singulari, & toto numero plurali, etiamsi in Varrone & Columellâ observârit quædam loca FRISCHLINUS, quibus nominativus casus singularis numeri adstrui posse videtur v. g. *ulcera medicamentis curandum &c.*
mo-

moneantur tamen Tyrones, ut his duriusculis & tantum non obsoletis locutionibus abstineant.

§. 13. Quod autem ausit SCIOPPIUS lib. 1. part. 2. cap. 5. § 6. affirmare, Latinè dictum esse v. g. *tempus legendi epistolæ. tempus legendi Poetarum*; & subintelligi *idè legere, lectus*, vel *lectionis*, quasi diceret. v. g. *tempus est legendi legere, vel legendi lectus, vel, legenda lectionis Poetarum*, apud Classicos Auctores me nunquam legisse ingenuè fateor, & vellem Auctores allegasset, quibus hasce loquendi formulas refert acceptas, esset fortassis, ut aliquis inibi error lateret.

§. 14. De SUPINIS tenendum, eadem nequitiam esse nominis partis quartæ declinationis, & quorum Prius in accusativo singulari ellipticè positum per Prepositionem AD; Posterius verò in ablativo per Prepositiones DE, E, EX, explicari, quâ opinione delectati sunt prædicti Auctores; Unde etiam has propositiones v. g. *oves eunt; pastum oves redeunt pastu*, ita explanant, *oves eunt ad pastum; oves redeunt de, e, vel ex pastu*. Ratio nostra est, quia *supinum prius & posterius diversæ sunt significationis, alterum enim activè, alterumque passivè significat, quod*

ds

de nomine unius declinationis dici vix potest; Ad hoc, *actionem & passionem* & *neutrum* seu exercitiò includunt, quam non, nisi in abstractò, nomina verbalia subinnuunt; Porro, ut bene observavit Cl. SIWERS, est *Supinum*, quasi *fons & radix*, unde Verbalia & Participia originem trahunt. *Supino* demùm *priori*, pariter ac *Gerundio*, *adjuungi solet terminus*, quem omnia nomina *reji- ciunt*. Nec est, quòd ad hoc excipiatur, *verbalia etiam casum verbi sui regere*, ut videre est ex his: v. g. *Quid tibi me tactio est? justitia est* obtemperatio legibus; Horum enim verbalium à supinis disparem esse rationem, quis est, qui nesciat? Mitto, quòd hæ loquendi formulæ v. g. *Quid tibi me tactio est?* & id genus aliæ *Classicorum etiam Auctorum testimonio vitiosæ* sint (quod proinde pueris sciendum est, non imitandum;) id tamen de supinorum constructione latinæ gnarus linguæ, statuet nemo. Quapropter haud incongruum videtur, si dixerimus, *Supina esse verba actionem & passionem significantia*, & *supinum quidem prius, eandem cum infinito activo significationem habere*, hæc tamen differentiâ, ut semper *notum ad locum* indicet verbum, cui *supinum*

num

num adjungitur; v. g. *abiit* petitum panem; quod hellenisticè dicitur; *abiit* petere panem: Supinum autem posterius idem, atque infinitum passivum valere, nisi quòd supinum posterius nulli, nisi adjectivo jungatur; v. g. *liber* lectu utilis; cui æquivalet hæc hellenistica; v. g. *liber* est utilis legi; sed fusiùs de his infra cap. 5. coroll.

§. 15. Quod ad eorum exemplum attinet v. g. *oves redeunt* *pastu*, id est, *de* *pastu*: in hoc *ò* *pastu* non esse supinum posterius, sed ablativi casus à verbali *pastus*, vel ipse Scioppius concederet, si rationes nostras absque præjudicio attenderet; regitur enim iste ablativus v. g. *pastu*, ab inclusa præpositione in verbo *ò* *redeunt*; similiter enim, atque dicimus; v. g. *redire* *urbe* &c. dicere licet; *redire* *pastu*: Nec aliter in hoc v. g. *Primus cubitu surgit*; Ubi cave credas *ò* *cubitu* esse supinum posterius, quin potius ablativi casus, derivati ab antiquo *cubitus*; qui ablativus regitur à suppressa præpositione EX; Prædicatum enim *surgit* per aphæresin idem valet ac *exsurgit*. Latinis utpote scriptoribus familiarius nihil esse solet, quàm ut verbis, de loco significantibus, ipsum locum, unde venit, in ablativo casu
adji-

adjiciant; Sic latinè dicimus, *abire domò, urbe, rure, villa; proficisci Athenis*. Conferatur DN. SIWERS in præfatione.

§. 16. Verbulò ut tantùm inculcetur de iis, quæ §. 10. *excuntia in BUNDUS* dicta sunt, nobis persuaderi minùs posse, *eadem esse verbalia*, vulgariter ita dicta, aliter ac cæteris visum est, partem, quia *actionem connotant*, partem, quia *terminum adjunctum* habent, quem verbalibus vitiosè adfirui §. 14. asseruimus; Alia videlicet ratio est & *cogitabundus*, ac alia & *cogitatio*. An ratio est, quia componuntur ex *verbo* & dictione *abundus* v. g. *populabundus agros*, id est, *populans* abunde vel *abundus agros*? Eorundem enim verborum vis est, ut copiam aliquam, aut vehementiam importent, quod videre est in dictione *cogitabundus*, quæ Germanis est, *Boll mit Gedanken*. Svecis Danisque, *Lancka fuldh/* vel *Fuld med Lancker*. An duo olim fuerunt *presentis temporis participia activa*, alterum in NS. v. g. *vitans*; alterum in BUNDUS v. g. *vitabundus*. Unicuique sua stat judicandi libertas; sufficiat eadem malè verbalia nuncupari, de quo nunc maximè controversum est.

§. 17.

§. 17. Hactenus de iis actum est, quæ propositionis essentiam, ut Scholæ loquuntur, *constituunt*; restat porro monendum, quomodo eorundem in finita & simplici propositione fieri debeat constructio: Unde sequentia observanda occurrunt præcepta:

1. Subjectum finitæ propositionis semper est subjectivi, id est, nominativi casus.

2. Subjectum & Prædicatum numerô & personâ debent convenire.

3. Terminus semper est terminativi, id est, accusativi casus.

§. 18. Hæcce linguæ Latinæ fundamenta sunt & axiomata, quorum Tyronibus jugis esse debet memoria, quorum etiam nulla alia afferri ratio potest, *præter ipsum Latinæ lingue genium*, in quo Grammaticis subsistendum est & acquiescendum. Quod autem suo *Subjecto in numero & persona respon-*

spondere debeat *Prædicatum*, fortassis & hæc videri potest ratio, quia *totâ suâ essentiâ à subiecto dependet Prædicatum*, & nihil inuenire valet, nisi cum subiecto coniungitur; quare etiam necesse est, ut numerò & personâ subiecto se attemperet; v. g. *legit* est prædicatum, inde nihil colligi potest, nisi addideris aliquod *subiectum tertiæ personæ*, singularis numeri, v. g. *Petrus*, à quo prædicatum regitur. & cui tanquam causæ efficienti ista actio tribuitur.

AFFECTIONES.

I. **DATIVUS** est casus respectivus. Id est, in casu *Dativò* rectius *Respectivo* ponitur res vel persona illa, cui respectus habetur, seu cui res aliqua accidit, & prædicati actio non quidem in illo, sed illi, id est, *illius gratia* terminatur. Optimum enim est, quod **SCIOPIUS** *lib. 1. part. 2. c. 3.* **NIC. FRISCHLINUS** *Strig. Gram. tr. 2. p. 2. de Synt. verb.* & cæteri moment, *Dativum à nullo, nec nomine, nec verbo, (nec adverbio) regi, sed aptè cuius rationi iungi, cum acquisitionem aut ultimum finem, commodum vel incommodum, obiectum*
vel

vel *subjectum* significat. Sic casum *Dativum* non solum *adjectivis* v. g. *amicus mihi, utile regibus*; & *verbis*. e. c. *dixit mihi, studeo tibi*; sed & *adverbiis*. e. g. *obviam illi, congruenter natura*, adjungi & applicari legimus. Sed notandum, quòd

Interdum summà cum venustate uni predicato adjiciantur duo substantiva in Dativo posita, quorum alterum personæ est, alterum rei; ut, *Venit mihi subsidio, i. e. in subsidium*; *Hoc illis ducitur laudi, i. e. in laudem vel ad laudem.*

An autem regulæ hujus ratio est, quia *predicatio respectus quidam ad utramque, tum personam, tum rem inest*, ut ea propter utraque in eodem casu collocetur; v. g. *Hoc tribuitur tibi laudi*. In quo *predicatum* respicere videtur non minus *ad personam tuam*, quàm *ad qualitatem tuam*, nempe *laudem*, quasi dicerem, v. g. *Hoc tribuitur & tibi, & laudi scil. tue*. Etenim haud infrequens apud auctores esse solet, ut alterutram harum nempe vel *personam* vel *rem* supprimant & omittant: Exemplum suppressæ rei est in hoc *Nepotis in Milt. cap. 6. trecentas statuas Demetrio Phalereo decrevit*; id est, *trecentas statuas DEMETRIO PHALE-*

REO decrevit HONORI. Sic Tacitus dixit; posuit ILLI templum i. e. HONORI. Exemplum suppressæ personæ est in hoc Senecæ lib. 1. de benef. cap. 6. Habebo itaque curæ, i. e. habeo itaque hoc mihi curæ. An vero ratio hujus connectionis est, quia uni substantivo alterum additur per appositionem, ut loqui amant Grammatici; quoniam enim utraque & persona & res de eodem subjecto dicitur, videtur easdem, etiam in eodem casu convenire debere; Adde, quod, si ad rem paulò penitiùs attendemus, vero similis sit, personam hic nihil aliud esse, quam substantivum aliquod qualificans & adjectivi officio fungens; Quod si enim transformaveris substantivum personæ in adjectivum synonymum, regularis statim apparet constructio. Sic hanc Nepotis v. g. Hoc tibi datur vitio Corn. Tacitus l. X. annal. ita effert; Hoc tuo dandum vitio putem. Sic non minus hæc dici solet; v. g. Hoc juventuti vitio tribuitur. quàm hæc; v. g. Hoc juvenili vitio tribuendum. An denique statuendum, hanc constructionem linguæ latinæ nativam esse, quæ in aliis linguis per notas characteristicas tutiùs observari potest; quando scilicet in Svecico vel Danico

nicò

nicò contextu occurrerit particula *ZU* / in Germanico *ZU* / non significans *frictum motum ad locum*, sed *qualitatem rei duntaxat connotans*, & plerumque *Dativo casui postposita*; ut, v. g. *Det lag des hannem ZU berömmelse*: *Thet res knades honom ZU een Last*: *Er sam ihm ZU Hülffe*; *vertebatur illi laudi*; *ducebatur illi contumeliæ*; *veniebat illi subsidio* &c.

II. VOCATIVUS est casus vocandi.

Regula hæc ulteriori non eget explicâ-
tione, quippe quæ ex se intellectu facilis
est, ut nimirum in casu vocativò ponatur
persona, quæ vocatur, vel *ipsa res*, quam
alloquimur; ut, e. g. *Heus Syre*; *itane*
Dave contemnor abs te.

Vade salutarum pro me, liber, ire ju-
beris

Ad Proculi nitidos, officiose, la-
res.

CAPUT II.

DE AXIOMATE,
 Quæ idem sunt, debent con-
 venire.

seu, quod idem est,

Simile simili gaudet.

§. I.

TRactatum hæcenus de iis est, quæ pro-
 positionis *essentiam* constituunt, *juxta*
ac, quomodo eorundem fieri debet constructio.
 Restant porrò fufius explicanda, quæ cap. I.
 §. 2. dicta sunt, *esse videlicet plura aliqua*
vocabula, propositionem aliquam ingredientia,
nempe substantiva alia, adjectiva, adverbia,
conjunctiones, prepositiones & interjectiones:
 Nunc ergò de singulis ordine agendum, &
primùm quidem de aliorum substantivorum,
item adjectivorum appositione & applicatio-
ne tractabitur, quæ cum subjecto vel termi-
no, aut discordant, unde axioma; Quæ
 idem non sunt, non possunt
 con-

convenire, aut concordant, unde
hoc :

Quæ idem sunt, debent
convenire,

seu

Simile simili gaudet.

§. 2. Ex Grammaticis haud obscurè constat, *adjectivum*, si seorsim ponatur, *nihil certi indicare, sed totâ essentiâ suâ dependere ex aliquo substantivo, cui propter declarandam illius qualitatem adjungitur* : v. g. *bonus* est adjectivum, quis inde quid colligat, nisi addatur aliquod substantivum, cui inhæret adjectivum, & cui essentiam & qualitatem declarat? Cum inquam, ita à substantivo dependeat adjectivum, necesse est, ut, juxta axioma: *Simile simili gaudet,*

Adjectivum tam Nominale, Pronominale, quàm Participale cum suo substantivô, genere, numerô & casu conve-

B 3

nire

nire debeat; ut, v. g. *vir honestus; omnis homo; Ille peccator; amor meus; tuus, suus; illa res. Pater amans; obediens filius; uxor paritura, venerandus Senex.*

§. 3. Haud infrequens est, ut *aliquid in se ultrà contineant adjectiva*, quàm continere soleant debeantvè; videlicet, *præter qualitatem istam; quâ substantivi naturam declarant, aliquam etiam substantivi subsistentiam* includant, v. g. *amicus*: In hac dictione, *primariò* quidem significatur *qualitas* scilicet *amicitia*; *secundariò* autem connotari solet *subsistentia aliqua inclusa*. v. g. *homo*; ut consideranti manifestum est; Unde etiam juxta axioma; *Simile simili gaudet.*

Adjectivis Substantivorum naturam induentibus adjiciantur alia adjectiva in eodem genere, numerò & casu; ut, *amicus certus; miseri mortales; inimicus meus; vigilans studiosus*:

Ratio est ex vulgato hoc; *Quicumque succedit in locum, succedit in jus.* Quoniam enim

nim

nim his adjectivis competit substantivi natura, necesse etiam est, ut pari cum substantivis lege gaudeant, & cætera adjectiva illis, non aliter ac substantivis, eodem in genere, numero & casu se attemperent.

§. 4. E contrario etiam accidit, ut alicui substantivo adjungatur aliud substantivum adjectivi naturam habens, id est, quod alterius substantivi vim & qualitatem explicat, seu, quod alteri substantivo aliquam, quasi, *substantialem qualitatem* superaddit; ut, v. g. *Deus vindex. ira furor brevis*; Ubi tò *vindex* item *furor* præcedentis substantivi determinationem & qualitatem declarat: Ideò quoque, quoniam talia substantiva *adjectivè* ponuntur, necesse est, ut adjectivorum etiam constructionem imitentur. Unde etiam juxta axioma; **Simile simili gaudet.**

Substantivum adjectivè positum (id est, Substantivi alterius naturam declarans) apponitur alii substantivo in eodem casu, quod Grammaticis fieri dicitur per APPOSI-

B 4

SITIO.

SITIONEM ; ut, Spiritus bonorum malorum-
que observator & custos, vindex Deus, Rex
Saulus. presta te virum. Filii mei, dulcissi-
ma pignora, Delicia tuae, noster Æsopus; Hero-
des vulpes &c.

Notanter dictum *in eodem casu* : Licet
enim sæpius accidere solet, ut etiam gene-
re & numerò convenient talia substantiva,
id tamen non semper fieri exempla jam al-
lata monstrant, v. g. *Herodes vulpes*; *Delicia tua noster Æsopus*. Ratio *diversi gene-
ris* est, quia pleraq; substantiva variationem
per genera non admittant, sed maneat in-
variabilia, & proinde quoque, quando aliis
apponuntur substantivis, non possunt na-
tivò genere non gaudere : Ratio autem
diversi numeri est, quia substantivum *adje-
ctivè* positum potest esse vel *collectivum*,
seu *universale*, quod pluribus substantivis
(etiamsi pluralis numeri,) in singulari nu-
mero respondet : v. g. *palantes dispersæ
sunt oves, grex viginti millium. Scelerati,
nefarii, oberati, gravis pestis Reipubl. In-
gruebant propemodum omnes de plebe homi-
nes, perpetuum mobile otiosæ Reipubl. vel*
quia substantivum *adjectivè* positum, &
pluralis tantùm numeri, adjungitur alicui
fin-

Cap. III. REGULARI. 25
singularis numeri substantivo. v. g. *egit*
festum auspiciatissimum, nuptias. *Deliciae*
tuæ, *noſter* *Æſopus* &c.

CAPUT III.

DE AXIOMATE.

Quæ idem non ſunt, non
poſſunt convenire.

§. I.

Nihil in ſtylo diſſimilius eſt, quàm *duo*
ſubſtantiva, *diſverſam rem ſignificantia*,
ac ea propter, tantum abeſt, ut eodem, ge-
nere, numero & calu convenire poſſint, ut
diſverſis potiùs, tum generibus, tum nume-
ris, tum etiam caſibus gaudeant; v. g.
liber patris, ubi duo diſverſa ſunt ſubſtan-
tiva, & ideò propter diſcordiam caſu con-
venire nequeunt; Hinc, juxta axioma;
Quæ idem non ſunt, non poſ-
ſunt convenire.

Duorum Subſtantivorum,
diſverſè ſignificantium alte-

B 5 rum

rum ponitur in genitivo, id est, possessivo casu; ut, v. g. *liber patris; studium virtutis; sapientia initium.*

Ratio genitivi est, primò, *genius linguæ latinæ*, secundò, quia iisdem substantivis, aliquam quippe possessionem significantibus, genitivus casus, rectius *possessivus*, peculiaris est & proprius. Ulterius si notam characteristicam casûs genitivi quæras, solet illa in Svetica, Danicâ & Germanicâ linguâ in lit. S. sæpiusculè desinere. v. g. *Hives er thenna Boof? thet är Faders / Modhers / Peters / Carls &c. Hwis är denne pen? det er Peders / Johans / Hanses &c. Es ist Jochims / Arnolds &c.* Et quanquam in hisce linguis, alius interdum reperiatür modus, quo offerri solet casus possessivus, parum tamen ab hac differt, utpote in quam levi mutatione converti potest: v. g. *Die Stimme DON GODE / i. e. die Stimme GODES. Begynnalske til wyshheet / i. e. Wyshhetenas begynnalske. Een bestier mere ofwer de Gode / i. e. de Godes bestiermere &c.*

§. 2. Gerundia etiam in casu possessivo suis adjiciuntur substantivis. ut, v. g. *studium legendi; desiderium videndi, amor audiendi: Lust* *EN* *AL* see/ *begierligheet* *ar* *lâsa*.

Ratio hujus constructionis est, quia *diversum* à suo substantivò significat gerundium: Dissentanea enim sunt, v. g. *desiderium & videndi; studium & legendi*; quod vel exinde patet, si in locum Gerundii suffeceris verbale aliquod, vel synonymum nomen substantivum, v. g. *amor visûs, studium lectionis &c.* quæ, quia diversa sunt, diversum etiam casum postulant, juxta axioma: *Quæ idem non sunt, non*

possunt convenire. Quamvis, quod & obiter hîc notandum, aliqua differentia est inter *verbale & gerundium.*

§. 3. Superiori capite §. 3. satis, credo, probatum est, *adjectiva substantivi naturæ & subsistentiæ se interdum induere*: v. g. *amicus fidus.* Id quod etiam secundum alterum hoc axioma: *Quæ idem non sunt, non possunt convenire, contingere* haud rarò solet, ut

Adje-

Adjectivum tam nominale, pronominale, quàm participiale substantivi substantiâ gaudens, aut aliud sibi adjunctum habeat substantivum, aut alii adjungatur in casu possessivo; v. g. odiosus rixarum. peritus juris. cupidus gerendi bellum. uxor amici. liber studiosi. domus illius. memoria mei, tui, sui, nostri, vestri. patiens inedia &c.

De *adjectivis nominalibus* res est manifesta. Cum enim *adjectivum* ad omnia tria genera aliâs *indifferens*, peculiare genus ex sua cum substantivo convenientiâ nascitur; ideò quoque, quia in his v. g. *odiosus rixarum*; *peritus juris*. adjectiva nempe *odiosus*, *peritus* in masculino genere collocentur, indicium est, ut includatur in his adjectivis aliqua substantivi substantiâ masculini generis, v. g. *homo*. Cui substantiâ quia hæc v. g. *rixarum*, *juris* &c. *re* diversa sunt, necesse etiam est, ut *casu* differant. Hujus generis volunt Grammatici esse *adjectiva curæ, desiderii, notitiæ, memoriæ,*

ria,

ria, criminis, metus, eorundemque contraria;
 Quibus meo iudicio addenda videntur hæc
tria; compos, impos, expers; quæ contractè
 dicuntur pro *compotens impotens*, &, si dice-
 re licet, *experitus i. e. non peritus*, v. g. *com-*
pos voti, i. e. *compotens voti*; *impos animi*
 i. e. *impotens animi*. *expers mali* i. e. *expe-*
ritus vel non peritus mali. sic: *expers Græ-*
carum literarum i. e. *experitus Græcarum*
literarum. Confer, quæ infra de ellipsi part. 2.
 c. 2. §. 2. dicentur.

Nec ullum de adjectivis pronominalibus
 potest esse dubium, quin & interdum ali-
 quam substantivi subsistentiam includant:
 v. g. *domus illius*: id est, *domus illius homi-*
nis. Sic *cujus filius?* i. e. *cujus hominis vel*
patris filius? *amor mei* i. e. *mei suppositi*.
cura tui i. e. *tui suppositi*. *memoria vestri*
 i. e. *vestri suppositi*, *vestri collegii*, *conven-*
tus, aut id genus. Hæc ergò juvat, quasi
 in transcurso, meminisse distinctionis inter
 has connexiones v. g. *amor meus*, & *amor*
mei. *desiderium tuum* & *desiderium tui*. *me-*
moria nostra, & *memoria nostri*. Tum scili-
 cet pronomina possessiva, nempe *meus*, *tuus*,
suus, *nosster*, *vester* in eodem genere, nume-
 rô & casu cum substantivo consentire de-
 bere,

bere, quando *adjective* ponuntur, id est, quando *qualitatem aliquam personalem seu differentiam aliquam individualement duntaxat* important: v. g. *amor meus*. Tò *meus* qualitatem personalem innuit, & subjectum seu individuum illud demonstrat, à quo, tanquam *causâ effeçtrice* amor iste emanat, ideoque eorundem est constructio juxta axioma: *Quæ idem sunt, debent convenire*. Atqui pronomina possessiva *meus, tuus, suus, noster, vester*, in genitivo tum demùm collocari, cum in illis delitescat *aliqua natura substantialis*, ideòque tanquam diversum aliquod *correlatum* alii alicui *substantivo* ceu *relato* in casu *possessivo* adjungitur, ut supra dictum est; v. g. *desiderium mei* i. e. *mei suppositi*, vel *desiderium*, quò *alius* in *me* flagrat, seu *desiderium aliùs persona in meam personam*; Sic *meus amor tui* i. e. *tua persona*, seu amor, quem ego in *Te* vel *tuum suppositum* gero. Unde etiam acutissimus VOSSIUS in *Synt. de reg. nom. reg. 2.* sic se expedit, statuendò has constructiones. v. g. *memoria mei*, *copia sui* explicandas esse *passive* v. g. *amor tui*, id est, *amor ille*, quò *tu amaris*; Et sanè rectè; nam reverà pronomina possessiva alterius substan-

stan=

stantivi vim hic terminant, & proinde se etiam *passive* habeant: Contra verò, *active* debere explicari has connectiones: e. g. amor *meus* i. e. quo ego amo, desiderium *tuum*, id est, quò tu desideras &c. Non ignoro, alios statuisse hæc. v. g. mei, tui, sui, nostri, vestri esse genitivos pronominum primitivorum, & in eandem sententiam sæ prægnantibus induci argumentis: cæterum, si in hæc v. g. amor vestri, memoria nostri, tò nostri, vestri essent genitivi casus, pluralis numeri, quidni etiam diceremus, amor nostrum, memoria vestrum, quam constructionem vix videor vidisse apud Classicos Auctores, & tamen juxta eorum hypothesin, vestrum & vestri, item nostrum & nostri sunt synonyma genitivi casus pluralis numeri? Respat propterea, ut propior à vero videatur nostrà sententia; ratio est, quia apud Classicos Auctores expressa sapius inveniatur ea subsistentia, quam in se continent pronomina possessiva genitivi casus; Unde Cic. pro Rabir. dixit; Nihil horum sine magna curâ, & summâ charitate vestri ordinis loquar.

De Adjectivis denique participialibus res cælo sudò clarior est, ut nimirum aliquam subsistentiam interdum includant, & iccir-

cò

cò aliud *diversum* substantivum sibi habent adjunctum in *casu possessivò* ; v. g. *Sall. bell. Cat. appetens alieni* i. e. homo nempe *Catilina* : *item, servantissimus equi* i. e. homo *servantissimus equi*. Omnino enim est sicut *SCIOPPIUS l. 1. part. 2. c. 3. § 6. GROSIPPUS de rect. nom. adject. ex part. fact.* & qui omnium optimè *MARIANGELUS auct. diss. 3.* differit, *habere talia adjectiva participialia* (quæ nempe regunt genitivum) *faciem tantum adjectivi, sed vim substantivi, & eapropter ex concursu duorum substantivorum (nam quicumque succedit in locum, succedit in jus) illis adjungi solet diversum substantivum in casu possessivò, juxta axioma; Quæ idem non sunt, non possunt convenire.*

Neque hîc prætereunda est distinctio inter has connexiones ; *amans pecuniam, & amans pecuniæ. appetens alienum, & appetens alieni.* Videlicet *participium amat accusativum seu terminativum casum*, quando actionem suam *actu* intendit : v. g. *amans pecuniam* i. e. qui jam *actu* amat pecuniam : ratio est, quia hoc participium ad naturam *verborum activorum* præsentis temporis propius accedit, quæ semper actionem suam

suam *actu* in terminum inferunt; Verum, tum *genitivum* sibi casum adsciscit *participium*, cum *potentiam actionis, aut facultatem* saltem indicat, *actione* in actum *sive deducenda, sive deducenda*; Sic v. g. *qui dormit, scribit, vel alicui alii rei intentus est*, *amans pecunia* dici potest; Ita quoque *Catilina* Sallustio satis congruè dicitur *alieni appetens*, etiamsi jam tum praeliò occubuit: ratio est, quia hujus generis participia naturam referunt *nominis substantivi*, quod interdum quoque *actionem* quidem, sed *absque temporis differentia* connotat: Hinc etiam subtilis ille VOSSIUS *reg. 1. obs. 2. de reg. partic.* mutari horum participiorum significationem dicit, quia tempus amittunt, & exempla hæc v. g. *fugitans litium* ita explicat: *qui lites fugere solet; patiens inedia* i. e. *qui inediam pati adfuevit.*

§. 4. Adjectiva, seu Positivi, Comparativi seu Superlativi gradûs, exceptionem aliquam significantia, propter inclusam substantivi subsi-

c sten-

stentiam, requirunt sibi genitivum, sive singularis, sive pluralis numeri, (prout ex uno pluribusve fiat exceptio;) qui genitivus exponi potest per particulas, DE, E, EX, PRÆ, ANTE, INTER; ut, *Nulla belluarum. Minor fratrum. Villosissimus animalium lepus. Doctissimus totius Græciæ &c.* quæ exponuntur: *Nulla ex belluis. Villosissimus inter animalia &c.*

Ratio hujus connexionis est, quia adjectiva isthæc *exceptiva* vel *partitiva* aliquam substantivi naturam in se includunt; quod vel inde apparet, quia *adjectiva hæc ad generis mutationem, aliàs, ut supra diximus, indifferentia, certo nihilominus genere hic determinantur, quod vix fieret, nisi obliquè connotaretur aliquod substantivum, cui determinatum genus debent, v. g. nulla belluarum, quâ, quæso, ratione credis adjectivum nulla locatum esse in fœminino genere, nisi quod aliquam fœminini generis substantiam v. g. bellua. simul in se contineat? quasi diceret; nulla bellua belluarum: Sic, peritiores geographorum i. e. peritiores geogra-*

graphi geographorum? Unde etiam ex concursu diversorum substantivorum alterum erit casus genitivi, juxta axioma: *Quæ idem non sunt, non possunt convenire.* Tanta est, ut vix dissensum patiatur sententia CL. VOSSII, existimantis suppressum hic esse, *τὸ ex numero, v. g. militum decimus, id est, ex numero militum decimus; doctissimus omnium, i. e. doctissimus ex numero omnium.* Sed ignoscat, si dixero, de ellipsi minùs laborandum esse, ubi ex regulari Syntaxi potior exurgit ratio.

Sunt autem, præter Comparativa & Superlativa, hæc ferè adjectiva partitiva: *Ullus, nullus, solus, uter, uterque, utercunque, utervis, uterlibet, alter, alteruter, neuter, alius, aliquis, quidam, quispiam, quisque, unusquisque, cæterus, reliquus, omnis, cunctus.* Item numeralia *unus, duo, tres &c. primus, secundus, tertius &c. singuli, bini, terni &c.*

§. 5. Latinae linguæ pariter ac aliis admodum familiare est, ut cum nullum adsit vel adesse velimus certum & determinatum substantivum, in illius locum surrogetur aliquod adjectivum, neutrò genere positum v. g. *Sall. bell. Catil. pulchrum est benefacere Reipublicæ, etiam bene dicere baud absurdum est:*

Ubi tò *pulchrum, absurdum*, ponuntur in neutro genere, quia certum non præcedit substantivum, cum quo in masculino vel foeminino genere congruere debent. His, inquam, adjectivis cum & in esse solet aliqua, licet indeterminata subsistentia, necesse est; ut, juxta axioma: *Quæ idem non sunt, non possunt convenire.*

Adjectivis tam nominalibus quam pronominalibus neutro genere positis, propter inclusam substantivi subsistentiam, adjiciatur aliud substantivum in casu possessivo, qui exponi potest per particulas, DE, E, EX, PRÆ, ANTE, INTER; ut, *tantum cibi* i. e. *tantum, quicquid est, cibi*, vel *tantum pondus cibi, tanta portio cibi*, vel *tantam ex cibo*. *Hoc literarum* i. e. *hoc contentum*, vel *hoc, quicquid est, literarum*; vel *hoc contentum ex literis*. *Optimum omnium*. Hic in utroque, tum in *optimum* tum in *omnium*, includitur aliqua subsistentia, quasi dices:

res:

res: *optimum negotium omnium negotiorum*
vel optimum negotium ex omnibus negotiis.

Adverbia denique substantivè
 usurpata etiam casu possessivo seu
 genitivo gaudent, qui genitivus
 exponi potest per DE, E, EX,
 PRÆ, ANTE, INTER; ut *Sall. bell. Ca-*
till. satis eloquentia. sapientia parum. abun-
de auri. largiter argenti i. e. largiter ex ar-
gento.

Ratio SCIOPPII elliptica l. 1. part. 2. c. 8.
 suo stet valore: Quippe putat genitivum,
bunc non regi ab adverbio, sed à suppresso sub-
stantivò v. g. res vel negotium, quasi diceret;
v. g. satis eloquentia i. e. res eloquentia sa-
tis. Sic, abunde auri id est, res abunde auri.
 Nos tamen credimus, considerantem non
 latere, quòd iste genitivus ab adverbio omni-
 nò regatur, quia illud, pariter ac aliquod no-
 men adjectivum neutrius generis inclusam
 aliquam substantivi subsistentiam in se con-
 tineat; v. g. *satis eloquentia i. e. satietas elo-*
quentia. abunde auri, id est, abundantia
auri &c.

COROLLARIA,

I. Hisce omnibus probe intellectis, nihil negotii faceffit Pronominum Relativorum Qui, Quæ, Quod constructio, quam tamen Veteres Grammatici multis difficultatibus implicatam, crediderunt; Tenendum ergò:

Pronomen Relativum Qui, Quæ, Quod, semper est nota minus principalis propositionis,

Si determinati & expressi alicujus substantivi antecedentis naturam in se includat, debeat cum illo substantivò genere & numero consentire, juxta axioma: Simile simili gaudet: Quò autem in casu ponatur, videre est ex compositione illius propositionis, cui præfigitur, an subjecti vel termini locum obtineat; an illi respectus vel possessio competat; an demùm à præpositione quâdam seu expressâ seu suppressâ dirigatur: v. g. Vell. Pater, hist. Rom, lib. I. Quis eum (nempe Codrum) non miretur, qui iis artibus mortem quaesierit, quibus ab ignavis vita quæri solet? ubi tò qui est subjectivi casus, secundum

dum regulam : *Subiectum finite propositionis semper est subiectivi casus ; sed masculini generis est & singularis numeri , quia antecedens substantivum , ad quod refertur , nempe Codrus , ejusdem generis est , ejusdemque numeri ; Unde melioris notitiæ ergò , in explicatione Relativorum idem antecedens substantivũ repetit SCIOPPIUS & cæteri : v. g. Onus leve fit , quod (onus) benefertur .*

Sin autem indeterminatum vel completum quid , id est , totam aliquam propositionem repetat relativum , propter defectum substantivi determinati ponitur in neutro genere , perinde , ut §. 5. hujus capituli dictum est : v. g. in hoc Terent. Ego uxorem nunquam habui , quod fortunatum isti putant ; ubi Relativum quod totam refert antecedentem propositionem : Nam si relativum in masculino genere locaretur , alius esset sensus ; v. g. Ego uxorem nunquam habui , quem fortunatum isti putant : Hic enim relativum quem respondet demonstrativo , Ego ; ut non ita præcisè à vitato matrimonio , sed ab alia aliqua re fortunatus diceret : Sic etiã , si dixero : Ego uxorẽ nunquam habui , quam fortunatam isti putant ; Ubi relativum quam solum tò uxorem refert , quæ fortuna-

ta putatur. Verum, cum tò fortunatum non divisivè alterutri, sed compositè toti propositioni antecedenti respondere debeat, ponitur in neutro i. e. indeterminatò genere, quasi diceret: Uxorem nunquam habui, quod contentum, (nempe uxorem non habere,) isti fortunatum putant.

2. Pronominum Reciprocorum usus est, quando reditur ad nomen tertiæ personæ, quod antecedit, v. g. *Orare jussit heræ, si se ames, ut ad sese venias; Hic reciprocum se præcedentem tertiam personam nempe heram refert quasi diceret: Orare jussit heræ, si se (heram) ames, ut ad se (heram) venias. Magna quippe est differentia inter has propositiones: v. g. Rogat te Cæsar, ut suas partes sequaris: & Rogat te Cæsar, ut illius partes sequaris: In priori enim exemplò pronomen reciprocum est i. e. reflexivum in præcedentem personam: In posteriori autem, pronomen solum est demonstrativum in aliam aliquam personam; quasi esset v. g. Rogat te Cæsar, ut illius nempe Pompeji partes sequaris. Adhiberi etiam Pronomen Reciprocum solere à Classicis Auctõribus, accuratè observarunt PASCHA-*

SCHA-

SCHASIUS GROSIPPUS, VOSSIUS, & MARIANGELUS, ubi pronomina relativa IS, ILLE, IPSE, ISTE, ambiguitatem sententiae pariunt: ut Cat. de re rust. Vitis si macra erit, sarmenta sua concidito minute: pro, sarmenta illius. Sic: Vulpes comedit galinam cum pullis suis; pro, cum pullis ejus. Nep. Antonius non solum Ciceroni, sed etiam omnibus suis amicis erat inimicissimus, pro ejus sc. Ciceronis.

3 Interrogandi & respondendi voces casu convenire debent. Ratio est, quia utrique voci tam interrogationis, quam responsionis eadem est actio, eademque passio, aut id genus alia aliqua affectio. v. g. Quis partem noctium studiis vendicavit? Seneca. Ubi tò Seneca est casus subjectivi, quia, similiter ac pronomen Quis est subjectum istius propositionis. Quapropter etiam magnoperè placet consilium CL. SIWERS in Gram. maj. ut difficultatis vitanda ergo asuescant Tyrones interrogationem repetere v. g. Quis somnò vacavit? Seneca somnò vacavit. Cujus est iste liber? Petri liber est. Cui scripsisti literas? Petro scripsisti literas &c.

C S

CAPUT

CAPUT IV.

DE PROPOSITIONE
COMPOSITA ET
INFINITA.

§. 1.

HActenus de propositionibus finitis & simplicibus. De INFINITA & COMPOSITA etiam tractaturis primò se offert VERBUM INFINITUM, cujus vim & naturam si altius penetremus, deprehendimus *illud esse*, consentiente VOSSIO, SCIOPPIO aliisque, *verbum nomini penè simile, præterquam quod simul tempus, actionem vel passionem includit, & terminum sibi interdum sociat.* Inde est, quod non solum in subjecti, sed etiam in termini locum succedat infinitum, quoties *actio & passio, item certa aliqua temporis differentia*, quibus deficiunt nomina, indigitari debent, v. g. *errare humanum est i. e. error humanus est, vult abire i. e. vult abitum.*

§. 2- De SUBJECTO INFINITO constans est & pervagata non Veterum minus, quam Recentiorum Grammaticorum sententia, *Infinitum aut totam infinitam orationem*

nem

nem (propositionem) loco nominativi, (sub-
 jecti simplicis) usurpari; v.g. Errare huma-
 num est. didicisse fideliter artes, emollit mo-
 res. idem velle, & idem nolle ea demum fir-
 ma amicitia est. Sed miror admodum, qui
 factum est, ut eundem construendi mo-
 dum in TERMINO non observârint Gram-
 matici, cum apud Classicos Auctores nihil
 fermè crebrius occurrat, quam ut *verbum*,
infinitum, aut tota aliqua infinita propositio
 in termini locum similiter substituatur, quo-
 ties precedens predicatum finitum est transi-
 tum (Intransitivis enim nec ullus terminus,
 nedum infinitum, quod vice termini gau-
 det, adjungi potest) v. g. volo abire, i. e. volo
 abitum. Dixit se scribere literas id est, Dixit
 se scribentem literas. Unde evidenter proba-
 tur, infinitum non solum esse subjectum,
 sed etiam terminum, atque adeò proposi-
 tionem infinitam non subjectivam solùm,
 sed etiam terminativam dici oportere.

§. 3. Nihilominus tamen de TERMINO
 INFINITO alio modo egerunt Gramma-
 tici, condendo hanc regulam; *Quando duo*
verba concurrunt, alterum erit infinitivi mo-
di: Quæ licet firma sit, Tyronibus tamen
 prima specie se non probat, utpote quæ non
 decla-

declarat, *utrum eorum verborum transferri debet ad Infinitum*: Proinde facilius apparet hoc axioma:

Verbum verbi terminus semper est infinitivi modi.

Id est: Quando duo verba ita concurrunt, ut alterum alterius actionem terminet, locatur illud in infinitivo, quod actionem alterius terminat: v. g. *decrevit abire*; ubi *Tò abire* est infinitum, quia est finiti prædicati terminus; *quid enim decrevit? decrevit abire.*

Nota: *Infinitum hoc, sive subjectum sit, sive terminus, commodè exponi posse per verbale Synonymum.* v. g. *peccare malum est*, i. e. peccatum malum est. *decrevit abire*, i. e. decrevit abiturum.

§. 4. Et tantum de Subjecto & Termino Infinito. Fieri porrò potest, quod §. 2. inculcatum est, ut *propositio aliqua in locum Subjecti vel Termini substituatur*, quarum alteram SUBJECTIVAM, alteram TERMINATIVAM haud ineleganter dixeris. v. g. *Nepos in vit. Paus. c. 5. Dicitur eo tempore, Matrem Pausania vixisse*; ubi *Tò Matrem Pausania vixisse*, est subjectiva propositio,

sitio, quia est *id*, quod dicitur. Sic: v. g. Dixit se abire, i. e. Dixit se abeuntem.

Nota 1. In propositionibus infinitis, debere infinitum adjective explicari: v. g. arbores videntur cadere: i. e. cadivæ, caducæ. mula parere dicitur i. e. pariens. Dixit se abire, i. e. abeuntem &c. Penitius enim si rem intucamur, videtur infinitum hic esse adjectivum aliquod verbale, quod subjectum suum declarat, & ad hanc vel illam actionem determinat.

Nota 2. Notam characteristicam harum infinitivarum propositionum apud Germanos esse particulam *DAS*; apud Svecos & Danos particulam *DE*; v. g. A dio Te diligentiùs pelegere: Ich höre / *DAS* du flitziger überlesest. Jagh hörar / *DE* tu flitigare öfwar läsar. Jeg hörer / *DE* du leser flitigere öfwer.

§. 5. SUBJECTUM harum Infinitivarum Propositionum cujusnam debet esse casus, maximam Grammaticis controversiam fecit. Est quidem illis hæc regula: *Infinitivum precedit Accusativus, i. e. Subjectum Infinitivi est Accusativi casus.* Quæ regula vera est, quoties, (1) propositio infinita est terminativa: v. g. Dixit se abire,
ubi

ubi subjectum infiniti v. g. *se* est accusativi casus, quia est antecedentis prædicati finiti terminus (*non enim implicat, idem diverso respectu posse esse & subjectum & terminum*) infinitum autem, v. g. *to abire* est instar adjectivi verbalis, quasi diceret; v. g. *dixit se abeuntem*. (2) quoties Prædicato finito passivo adjungitur subjectiva propositio *materialiter* posita; v. g. *Matrem Pausania vixisse dicitur* i. e. *hoc contentum vel hoc materiale*, nempe *Matrem Pausania vixisse dicitur*.

§. 6. Alia autem est ratio harum constructionum: v. g. *Servus cunctari videtur*. *Mula parere dicitur*, ubi subjectum infiniti est nominativi casus: Harum autem constructionum ratio hauriri posse videtur ex propositionum conversione, prout in activo terminativam propositionem, vel *complexe* vel *incomplexe* sumseris: v. g. *Dicunt mulam parere*; Ubi si infinitam propositionem *complexe & materialiter* efferas, quasi diceret; *Dicunt hoc contentum vel hoc materiale* nempe *to mulam parere*; *materialiter* etiam in passivo, subjecti loco ponitur, v. g. *Hoc contentum* nempe *to mulam parere dicitur*; *Quicquid enim*
est

est terminus actionis in activo, debet esse
 subiectum passionis in passivo. Ubi verò in
 activo terminativam propositionem in-
 complexe consideres, quatenus subiectum
 infiniti solum sit prædicati finiti terminus,
 ut toties diximus; tunc elegantior ex con-
 versione resultat constructio: v. g. *Mu-
 la parere dicitur: Mater Pausania vixit-
 se dicitur.* Sed plura infra de conversione.

§. 7. INFINITA autem PASSIVA
 item ESSE & FIERI, si formaliter
 considerentur, meo iudicio, esse viden-
 tur copule verbales inter rem & rei quali-
 tatem, quas genere, numero & casu con-
 jungunt. v. g. *cupio me videri doctum;*
 &, *Ego cupio videri doctus. Licet mihi esse
 beato.* Dicimus etiam complexe; *Licet me
 esse beatum,* sed prior est elegantior.

§. 8. Coronidis loco notandum est,
 quando particule Causales UT vel QUOD
 omitti, & præpositio ad infinitum reduci po-
 test. Scilicet dum demum omitti parti-
 culas, cum vel prædicatum passivum sub-
 jectò, vel prædicatum transitivum ter-
 mino simplici destituitur, ut ita infinita
 propositio partium absentium vices sup-
 pleat. v. g. *Petrus dixit, quod scriberet
 lice-*

litteras : Hic tuto particula QUOD omitteri potest, quia præcedit prædicatum transitivum; cujus terminus esse debet altera propositio in infinitivo posita: v.g. *Petrus dixit, se scripturum esse litteras.* Quod si verò prior propositio omnibus suis absoluta est partibus, retinendas esse particulas causales, nec propositionem per Infinitivum transponendam; v.g. *Hera te rogavit, ut ad se venires.* Barbarissimum saperet, si eandem ita efferrem: *Hera te rogavit, te ad se venire.* Observa autem, non semper Prædicato finito transitivo, terminò carenti apponi propositionem infinitam: Nam Classicos Auctores æque habet hæc: v.g. *Dico, quòd hoc verum sit: atque illa: Dico hoc verum esse.* Vide sis Mariangelum *disp. 6. auct.*

CAPUT V.

DE PROPOSITIONUM
CONVERSIONE.

§. I.

Propositionum conversionis mentionem capite præcedenti fecimus: Nec de nihilo facturos nos speramus, si aliqua hoc

hoc capite de Propositionum,

Conversione prolixius præceperimus, tum, quia maxima inde redundat utilitas, tum, quia absque illius usu, nec latine satis scribi, nec exactam linguæ rationem, reddi, notitiamvè haberi posse nemo diffiteri potest.

§. 2. Usus Conversionis, licet varius sit, præcipuus tamen; (1) *Ut vitetur dubius sensus*: nempe, quando infinitæ propositionis cum subjectum, tum terminus, est accusativi casus, ut difficile sit, subjectum à termino & vicissim, dignoscere: v. g. *Ajo te Æacida Romanos vincere posse*: Hic dubium est, uter illorum, *Æacides, an Romani vincerent*: Verùm, si in passivam conversa fuisset, omnis ambiguitas exulasset, v. g. *Ajo te Æacida à Romanis vinci posse*. (2) *Ut accuratior & elegantior fiat constructio*: Nimirum, quando certo & determinato subjecto caret aliqua propositio activa, tunc venustius in passivam convertitur, & impersonaliter ponitur; hinc elegantius dicitur, v. g. *Scribitur, quàm scribunt. In conviviiis saltatur, quàm, in conviviiis saltant.*

D

§. 3.

§. 3. Est autem omnis propositio verborum in O exeuntium, convertibilis ab activo in passivum, & vice versa.

§. 4. Propositionum Transitarum conversio ab activo in passivum hac arte instituitur: Terminus activi ponatur in casu subjectivo: Quicquid enim est terminus actionis in activo, debet esse subjectum passionis in passivo; Cui in eodem numero & persona respondere debet Prædicatum passivum, juxta illud; Subjectum & Prædicatum, numero & personâ convenire debent. Et Subjectum denique activi ponatur, vel in ablativo cum præpositione A vel AB, causam effectricem denotantibus: vel in Dativo,
cum

cum nimirum respectus importetur, quod in futuro participii passivi semper contingit. e. g. *Nos amamus Deum: Deus amatur à nobis. Deus mihi dedit vitam: vita mihi data est à Deo. Petrus vidit hominem: Homo visus est Petro, vel, à Petro. Nos petituræ sumus pacem: pax petenda est nobis: non, pax petenda à nobis; nedum ad mentem Scioppii; petendum est pacem.* Nota: in passivo, plerumque excludi activæ propositionis subjectum, nisi ejus præsentiam postulet vel præcisa unius ad alterum relatio, vel personarum differentia, vel sententiæ obscuritas, aut aliud quippiam; ratio est, quia passivæ propositiones plerumque adhibentur, quando subjectum activi est indeterminatum, quapropter convertitur in passivum, ubi haud ita quaritur, A QUO fit, sed QUID fit.

§. 5. Hunc convertendi modum imitantur DEPONENTIA, quæ accusativum regunt, quorum futurum participii in DUS, DA, DUM, uti ex Grammaticis constat, passivè significat: v. g. *Nos confessuri sumus peccata: Peccata confitenda sunt nobis. Veneraturi sumus Patrem: Pater venerandus est.*

§. 6. Casus GERUNDII verborum.

D 2

trans.

transfeuntium, nempe *Genitivus, Accusativus & Ablativus*, etiam transponuntur ad futurum Participii passivi: v. g. *tempus legendi epistolam: tempus epistola legenda. In defendendo gloriam: in gloria defendenda.*

§. 7. VERBUM autem INTRANSITIVUM, omni quippe termino destitutum, in passivo subjectum habere nequit, sed ex defectu subjecti ponitur *impersonaliter & neutraliter*: v. g. *In convivii saltant: in convivii saltatur: Eunt, nos omnes perditum: Itur, nos omnes perditum: Postquam Chersonesum venissent: Postquam Chersonesum ventum esset. Ubi cave credas cum FRISCHLINO, τὸ ventum, esse Supinum, sed potius ex defectu determinati subjecti poni neutraliter; ut c. 3. §. 5. dictum est: Quippe quod nominibus neutrum, id verbis impersonale est; utrumque enim indeterminatum quid importat.*

§. 8. Pari quoque modo FUTURA PARTICIPII ACTIVI verborum intransitivorum convertuntur, ponendo prædicatum *neutraliter*: e. g. *Nos venturi sumus: veniendum est nobis. Cursuri sumus: currendum est.*

§. 9.

§. 9. Verba anomala, **Utor, fruor, fungor, vescor, potior, & nitor**, quippe termino carentia, etiam ad futurum participii passivi convertuntur *neutraliter*. v. g. *Nos usuri sumus atate; atate nobis utendum est.*

Nota 1. *Verb, autut naturâ transitive, intransitive tamē sēpē poni, quia terminus, quō affici debebant, vel supprimitur, vel complexè & indeterminatè effertur: v. g. nunc est bibendum. Orandum est. Fatendum est, &c.*

Nota 2. *A Classicis Auctoribus loco prædicati passivi habeor vel æstimor eleganter substitui verbum substantivum SUM, eiq̄, jungi subiectum activæ propositionis in Dativo; v. g. Ego habeo librum: Liber habetur à me: Sed melius: Liber est mihi: Ego hac re opus habeo: Opus habetur hac re; sed elegantius: Opus est mihi hac re. pluris æstimatur testis oculatus: pluris est testis oculatus.*

§. 10. Et hactenus de propositionibus simplicibus. **COMPOSITARUM** haud adeo magna est difficultas, modo observentur, quæ *cap. super.* dicta sunt, & distinguatur inter propositionem *complexè & in-*

complexè sumtam. *Complexa* enim terminativa propositio, in passivo, subjecti locum *complexè* etiam occupat. v. g. *Dicunt, Paulum scripsisse literas*, convertitur: *Paulum, scripsisse literas, dicitur*; Ast ubi in activo terminativam propositionem *incomplexè* consideres, ut *subjectum infiniti solum sit finiti prædicati terminus*; *infinitum autem, ut aliquod adjectivum verbale*; tunc venustiori convertendi modo, subjectum infiniti præfigitur prædicato finito passivi, v. g. *Dicunt Paulum scripsisse literas. Paulus dicitur scripsisse literas: Dicunt mulam parere; Mula parere dicitur.*

§. II. Ipsæ denique INFINITÆ PROPOSITIONES, juxta consuetam methodum, ab activo in passivum, & vicissim convertuntur; & *Infinita quidem transitiva*, terminum activi convertunt in subjectum passivi: v. g. *Dicunt, Regem corrupisse Alcibiadem: Dicunt Alcibiadem à Rege corruptum esse: Infinita autem Intransitiva* ex defectu termini ponuntur in passivo *impersonaliter*; v. g. *Dicunt illum abire: dicunt abiri ab illo*; vel breviter, *dicunt abiri*. Hanc conversionem imitantur illæ propositiones, in quibus *verbo Intransitivo, ire* jungitur

tur

tur *supinum prius* : v. g. *Dixit illos ire emptum libros* : *converte* ; *Dixit iri emptum libros* ; vel , *dixit libros emptum iri* ; ubi *to libros* non est *subjectum infinitivi* , sed *terminus supini* , quod probe observandum est.

COROLLARE.

Sed multis ingeniis lubet eximere scrupulum , qui incidere solet illis , qui *supinorum constructione* torquentur . Habent suas *regulas Grammatici* , *obscuras autem & intricatas* , quibus *consultatur magis* , an *noceatur juventuti* , *judicent* ; *Quos penes arbitrium est* , *Et jus* , *Et norma loquendi* . Nos autem *ituri propius* , dicimus *Supinorum* , *notas characteristicas esse in Danico* , vel *Sveticò idiomate particulas* **Ἐἶ** **ἤ** vel **ἤ** ; in *Germanico part.* **BU** / quibus *particulis præcedit vel verbum* , *motum ad locum significans* , vel *substantivum* , vel *adjectivum* .

Si **VERBUM** præcesserit , ponitur alterum *verbum* , cui *sc. præfiguntur particulae* :

1. In *supino priori* , *abiit petitum panem* .
2. In *futuro part. act.* *abiit petiturus panem* .
3. In *Gerund.* cum *præpos. AD* , *abiit ad petendum panem* .

Si SUBSTANTIVUM; advertendum est, agatne an patiatur verbum:

Si agit, ponitur in genit. Gerund. *Studium legendi.*

Sin patitur, in futuro part. pass. v. g. *Dedit mihi librum legendum.*

Sin ADJECTIVUM, pariter advertendum, agatne an patiatur verbum:

Si agit, ponitur in Gerund. cum præpos. AD. v. g. *expeditus ad bellandum.*

Sin patitur, in supino posteriori; ut, *liber est difficilis lectu.*

CAPUT VI.

DE ADVERBIIS.

§. I.

ADverbia apponuntur, verbis, participiis, nominibus adjectivis vel adjectivè usurpatis, item & aliis adverbis ad explicandas eorum circumstantias, v. g. *bene canit. sat cito.*

§. 2. Adjectiva substantivè usurpata substantivorum etiam casum admittunt; v. g. *satis eloquentia* id est, satietas eloquentiæ: *Ille congruè natura vivit* i. e. congruus naturæ: *vixit optime omnium* id est, optimus omnium. confer cap. 3. §. 6, §. 3.

§. 3. Ubi, cum, simul, simulac, simulat-
que, simulut, dum, donec, *pro usquedum*,
quoad, antequam, ut *pro velut*, utcumque
indicativo & conjunctivo adhaerent; v. g.
Ubi voles, accersere.

§. 4. Postquam, posteaquam, ut *pro*
postquam, donec, *pro quamdiu*, dum *de re*
praesenti & *nondum perfecta* indicativum,
regunt. v. g. *Postquam adspexi, illico co-*
gnovi.

§. 5. Quasi, quasi vero, (*quando ironia*
vel simulatio subest), ceu, tanquam, perin-
de, ac, perinde ac si, conjunctivo gaudent.
v. g. *Quasi me pudeat morum.*

§. 6. Ne prohibendi Imperativum &
Conjunctivum regit. v. g. *ne doce. ne mo-*
neatis.

§. 7. Ne jurandi, & Utinam optandi con-
junctivo gaudent. v. g. *ne sim salvus, si aliter*
scribo, ac sentio; utinam fiat.

Nota 1. *Duae negationes in uno & eodem*
commate semper affirmant. v. g. nihil non im-
petro, i. e. omne impetro.

Nota 2. *Negatio negat, quicquid post se in*
eodem commate invenit.

§. 8. Ne, an, num, utrum, nunquid, inter-
rogative indicativum, dubitative conjun-
ctivum amant.

Nota: Cum antecedit NE enclitica, non subicitur AUT sed AN; v. g. *Unum nescio, gratulerne tibi, an timeam.*

CAPUT VII.

DE PRÆPOSITIONE.

§. 1.

Præpositionum, aliæ regunt Accusativum, aliæ Ablativum, aliæ utrumque casum.

§. 2. Præpositiones, quæ regunt Accusativum, sunt: *Ad, adversus, vel adversum, apud, ante; Cis, citra, circa, circum, circiter, contra; Erga, extra; Intus, inter, infra; juxta; Ob; Penes, per, pone, post, præter, prope, propter; Secundum, secus, supra; Trans; Versus; Ultra.*

§. 3. Præpositiones, quæ regunt Ablativum, sunt: *A, ab, abs, absque; Cum, coram; De; E, ex; Præ, Pro, palam, procul, sine; tenus.*

§. 4. Præpositiones, quæ & Accusativum & Ablativum regunt, sunt quatuor: videl. *In, sub, super, & subter*: Quibus alii particulam *Clam* accensent,

§. 5.

§. 5. Præpositio IN regit Accusativum, cum motum ad locum significat; v. g. *abijt in Hispaniam*: Deinde, cum actio differtur; v. g. *In diem est, quod minaris*: Tandem, cum accipitur, pro erga vel contra; v. g. *pius in parentes; ingratus in præceptores*. Sed Ablativum regit, quando significat quietem in loco, seu aliquid in loco fieri. v. g. *in portu navigo*; aut quando in pro interponitur; v. g. *in amicis haberi*.

§. 6. De Præpositionibus SUB, SUPER & SUBTER, quando Accusativum vel Ablativum regunt, ratio haud adeò firma dari potest, quin instantiis, & Classicorum Virorum testimoniis & exemplis infringi queat. Propterea imitandum est, quod frequentior usus probat.

§. 7. Præpositioni CLAM apud Priscos junctus est Accusativus; v. g. *clam me est; clam uxorem*; Ast apud recentiores, Ablativo elegantius gaudet; v. g. *Clam patre*; Apud Plautum etiam adverbialiter usurpatur; v. g. *clam mihi est, id est, non constat*. Scioppius.

CAPUT

DE CONJUNCTIONE.

§. 1.

CONjunctio similes casus in declinabilibus, & similes modos in verbis plerumque conjungit; v. g. *Pulvis & umbra sumus.*

§. 2. *Quanquam, quando, quandoquidem, quatenus, quia, quoniam, etsi, tametsi, utpote, quippe, indicativis* frequentius; *quamvis, licet, conjunctivis*; etiam si *utrisque* adhæret. v. g. *Quanquam abest à culpa, suspitione tamen non caret.*

§. 3. *Si, sin, siquidem, ni, nisi, quod, cum, vel quum, in sententia certâ & finitâ indicativum*; in dubitativa *conjunctivum* postulant. v. g. *Si id facis, hodie me postremum vides.*

Nota 1. *Sin, sequitur, ubi si præcedit.*

Nota 2. *Nisi corrigendi particula semper Indicativum amat.*

§. 4. *Ut causalis, item, Ne, Quo, Quî, Quin, Quod, conjunctivum regunt.* v. g. *cura, ut valeas.*

Cæterùm, haud adeò in expedito est, quando particula UT, & quando QUOD causa-

causalis adhibenda sit; utrâque quippe promiscuè uti non licet (uti *diff. aucl. 6. p. m. 76. nimis fidenter asseruit Mariangelus.*) Non deficiunt SCIOPPIUM, VOSSIUM, SIWERS & alios rationes. SCIOPPIUS particulam QUOD, non esse conjunctionem, sed relativum ait, & subintelligendum. v. g. id, propter id, ex eo, ex. gr. quod valeas, gaudeo. id est, propter id, quod valeas, gaudeo. Cujus ratio, utut alicujus momenti videatur, tanta tamen non est, ut omnem impediat contradictionem; hanc enim v. g. Oravit hera, ut ad se venias, pari modo licet explicare, v. g. Oravit hera id vel propter id, ut ad se venias, &c. A vero propiores sunt notæ characteristicae VOSSII, tum demùm ait, adhiberi posse particulam QUOD, cum exponi potest per QUIA; v. g. gaudeo, quod veneris, id est, quia veneris: particulam autem UT usurpari, cum exponi potest per eo fine, ideo, sic, &c. v. g. Oravit me, ut ad se venirem, id est, oravit me, eo fine, ideo, ut ad se venirem. Omnium autem firmior videtur sententia SIWERS, statuentis in Gram. min. particulam QUOD innuere actionem, seu præteritam, seu futuram, certam tamen, & definitam, id est, quæ certo est, vel fit, erat, vel

vel fiebat; particulam autem **UT** importare actionem finalem & futuram, eamque fortuitam & conditionatam; v. g. Oro, ut hoc facias. Nostra demum ratio monet, ut advertatur, utrum præcedens propositio sequente sit natura prior, an posterior: Si sequente prior, sit constructio per particulam **UT**; Sin posterior, particula **QUOD** locum postulat: v. g. Curt. l. 3. c. 1. Legati petiverunt, **UT** capti apud Granicum flumen redderentur; ubi particulam **UT** positam vides, quia præcedens propositio, v. g. petiverunt, est natura prior; prius enim est, illos petiisse, quàm captos esse redditos; At verò v. g. gaudeo, quod convaluisti; ubi particula **QUOD** indicat antecedentem propositionem sequente posteriorem esse: prius enim est, te convaluisse, quàm illum exinde gaudio affici: Par ratio in cæteris.

§. 5. **UT**, item **NE NON**, post verba Vereor, Timeo, Metuo, apud Latinos negat; **NE** verò affirmat; v. g. Timeo, ut moriatur; Metuo, ne non impetrem: Hen vereor, ne quid Andria apportet mali.

PARS

PARS POSTERIOR

DE SYNTAXI ELLIPTICA.

Hucusque pars Syntaxeos Regularis. De ELLIPTICA etiam verbulò tractaturi, nonnullis forte videmur soli lucem conciliare velle, præprimis cum omnem laudis materiam sibi propriam, hac in re fecisse videntur ingentia illa eruditionis lumina SCIOPIUS, & seculi decus VOSSIUS: Nihilominus, cum necdum ipsi omnia acu, *ut dicitur*, tetigerint (maluerunt enim Veterum placitis Grammaticorum sapius indulgere, quam novitatis studio infames ad accuratam rationis normam cuncta exigere) arbitramur haud ingratos publico ausus fore, si nostras etiam rationes de ELLIPTICA CONSTRUCTIONE erudito orbi exposuerimus.

Est autem *Ellipsis* quadruplex; *Ellipsis* enim, vel est *ad substantivum*; vel *ad adjectivum*; vel *ad verbum*; vel *ad adverbium*, quorum in numerum etiam referuntur *interjectiones*.

CAPUT

CAPUT I.

DE ELLIPSI AD SUB-
STANTIVUM.

§. 1.

Substantivum & Adjectivum junctim sumpta, & rei alicujus affectionem, aut qualitatem significantia, adjiciuntur alii substantivo, vel in genitivo, vel in ablativo. v. g. *puer optimæ spei, & optimæ spe; ingenui vultus puer: Vir magni nasi; Homo antiquâ virtute & fide.*

Ratio Genitivi vel peti potest ex iis, que supra cap. 3. §. 1. dicta sunt, ut mecum Vossius putat; vel ex Scioppio lib. 1. part. 2. cap. 5. qui in consequenti suppressum putat substantivum describendum, quasi diceret; v. g. puer optimæ spei, id est, puer est optimæ spei puer. Vir est magni nasi, id est, Vir est magni nasi vir: Sed, si quod res est, dicatur, abesse videntur hæ dictiones, nempe, ex qualitate, ut, v. g. Puer optimæ spei; ita explicat: Puer ex qualitate optimæ spei. Vir ex qualitate magni nasi.

*Ratio Ablativi est, quia suppressæ videntur hæ præpositiones, v. g. cum, a, ex & similes, que Ablativum requirunt; sic v. g. Puer opti-
ma*

ma spe, rectè explicas; Puer ex optima spe. Vir summâ fortitudine, id est, Vir ex vel cum summâ fortitudine. Vossius Reg. I. de reg. Nom. suppressum autumat aliquod adjectivum v. g. affectus, præditus, &c. à quibus ablativus regi solet; Unde hanc v. g. puer bonâ indole, ita effert: puer affectus bonâ indole. Haud improbanda est hac sententia, nisi quòd illa explicatio ellipsin arguat; In hac enim v. g. Puer affectus bonâ indole, deest præpositio Cum, à qua ablativus regitur.

CAPUT II.

DE ELLIPSI AD ADJECTIVUM.

§. I.

Adjectivis COPIÆ & INOPIÆ additur Genitivus vel Ablativus, v. g. Plenus vini; Abundans aurò; Indigus omnium; Dives agri; Dives positus in scœnore nummis.

Rationem Genitivi hanc affert Scioppius, putans regi genitivum à suppressa præpositione Græcâ ἐννα vel ἐν, qua genitivum regitur v. g. Plenus vini, i. e. plenus ἐν vini, latine, plenus de, e, vel ex vino. Vossius autem subintelligi putat has dictiones, v. g. causâ, gratiâ,

E

ergò:

ergò: *Unde hoc v. g. plenus vini, ita explicat, v. g. plenus vini causa, sic; indigus auxilii, i. e. indigus auxilii gratia. Nobis, salvò aliorum iudicio, probabilius apparet, regi Genitivum à suppresso Substantivò v. g. copia vel inopia; Hinc explicantur hæc, v. g. Plenus vini, id est, plenus vini copiâ, vel plenus ex copia vini: Nullius indigus, id est, nullius rei inopiâ indigus. Et sic in cæteris.*

Ratio Ablativi est ex suppressâ prepositione, DE, E, vel EX; v. g. abundans aurò, id est, abundans ex aurò &c.

§. 2. Adjectivis PATHETICIS, seu AFFECTUM aliquem indicantibus, adjicitur genitivus casus. v. g. *anxius securitatis, lassus maris, timidus procelli.*

Rationem hujus Genitivi afferre videtur suppressa dictio ablativi casûs: v. g. causâ, gratiâ, ergò, (Nota: ERGO non esse adverbium, sed esse à Græco ἔργον, ut vult Scioppius.) Sic dicitur: anxius securitatis i. e. securitatis causâ: timidus procelli i. e. procelli ergo. Hanc regulam nonnulli minus accuratè confundunt, cum ea, quæ c. 3. §. 3. adducta est.

§. 3. Adjectiva MENSURÆ, SPATII, v. g. *longus, latus, altus, crassus, amplus, profundus &c.* adjunctum habent, jam accusativum
jam

jam ablativum; v. g. *ulna quatuor pedes longa*; *spacium non amplius tres ulnas. longum sesquipede, latum pede.*

Rationem Accusativi affert suppressa particula AD, vel QUOAD, regens accusativum: Nam explicatur hoc e. g. ulna quatuor pedes longa, id est, ulna ad vel quoad quatuor pedes longa.

Rationem Ablativi reddit Scioppius, existimans, prepositionem PRO subintelligendam esse, v. g. latum pede, i. e. latum pro pede.

§. 4. Adjectiva, tam NOMINALIA, quam PARTICIPIALIA PASSIVA, præter adjectivorum & passivorum morem, adjunctum sibi habent Accusativum; v. g. *albus dentes. Os humerosque Deo similis. Fractus membra. indutus vestes. rogatus sententiam. edoctus iter. ætatem colendus.*

Ratio est, quia regitur Accusativus à suppressa prepositione, SECUNDUM, PER, CIRCA, AD, QUOAD, &c. Sic dicimus: albus dentes, i. e. quoad vel circa dentes; rogatus sententiam, i. e. quoad sententiam.

§. 5. COMPARATIVIS adjungitur Ablativus, exponibilis per particulas AC, ATQUE, QUAM. v. g. *Paulus est doctior Petro, i. e. quam Petrus; aurum argento melius. majora sunt præmiis pericula.*

Ra.

Rationem hujus constructionis innuere videtur suppressa prepositio PRÆ, quæ Ablativo gaudet. Integrum enim est; Paulus est doctior præ Petro. Aurum melius præ argento.

§. 6. Adjectivis DIGNUS, & INDIGNUS, receptior & frequentior usus addit Ablativum; v. g. *Cedrò digna loquutus; Dignus honore. Indigna res est modestiâ tuâ.*

Rationem putat Scioppius oriri ex suppressa prepositione PRO, cui nativus est casus Ablativus: v. g. Dignus laude, i. e. dignus pro laude; Quomodo dicit dixisse Horatium; Dignum me præstabo pro laude. Notetur tamen hisce duobus adjectivis non solum adjungi Genitivum; ut Balb. ad Cicer. Suscipe curam dignissimam tuæ virtutis; indignus majorum avorum, Virg. Sed etiam Dativum; teste Bangio in Syntax. ut, huic rei dignus es; Adde, quod & Terent. Andr. act. 5. sc. 4. dixerit v. g. Dignus es cum tua religione odium; Ubi odium esse Accusativum sentit Scioppius; licet Donatus in eundem locum, arbitratur, interponendam esse distinctionem, quasi dixisset Terent. Dignus es cum tua religione; odium! i. e. res odiosa!

§. 7. OPUS monoptoton præter Dativum personæ, appositum sibi habet Ablativum;

vum; v. g. *Non dicto huic opus est; Quid opus est verbis?*

Ratio Dativi personæ ex superioribus c. 5. §. 9. not. 2. colligi potest; ponitur quippe verbum substantivum Sum loco verbi passivi Habeor, cui Dativus casus est familiaris.

Ratio Ablativi Scioppio videtur suppressa prepositio IN vel EX, quæ Ablativum sibi jungit: Sic v. g. *Mihi opus est libris; ita exponitur: Mihi opus est in vel ex libris.* Obiter notandum, huic adjectivo Opus adjungi casum Nominativum; v. g. *Dux nobis & Auctor opus est.* Item Genitivum; ut, *Casus inest illis, hic erit artis opus.* Item infinitam aliquam propositionem; v. g. *per opus est, nunc cum ipsa loqui.*

CAPUT III.

DE ELLIPSI AD
VERBUM.

§. I.

VERBIS INTEREST & REFERT, adjungitur quodvis substantivum in Genitivo casu; v. g. *Patris interest; refert omnium;* PRO-NOMINA autem POSSESSIVA, MEA, TUA, SUA, NOSTRA, VESTRA in Nomi-

E 3 nati-

nativo casu, singularis numeri, foeminini generis; v. g. *Tua nihil refert; me à nō interest* &c.

Chytræus, Rhenius, Jerſinus & Grammatici panè omnes affirmant, *pronomina hæc poſſeſſiva eſſe ablativi caſus, foeminini generis, ſingularis numeri; ſed quia nullam ſententiæ ſuæ rationem adduxerunt, nos non morantur; Subtilior cum ſequacibus ſuis Scioppius exiſtimat, pronomina hæc poſſeſſiva eſſe neutrius generis, accuſativi caſus, pluralis numeri, & ſubaudi v. g. officia vel negotia: quaſi diceret v. g. mea refert, i. e. mea refert negotia: Tua intereſt, i. e. tua intereſt negotia; Sic & hanc exponit v. g. Patris refert, i. e. Patris refert negotia &c. Nobis à verò propius videtur, ſi dixeris v. g. refert, eſſe compoſitum à voce res, & verbo fero, quaſi diceret, res fert; intereſt à præpoſitione inter, & eſt, ubi ſubintelligendum, Tò res: Sic rectè explicat: refert patris, i. e. res fert patris. Quid tua refert, i. e. quid tua res fert. Intereſt omnium, i. e. res omnium inter eſt. Mea intereſt, id eſt, mea res inter eſt: Huic ſententiæ favet Proſodia; Nam ſi verbum refert, oriretur à verbo refero, RE in refert corripere, quia præpoſitio brevis eſt; cum tamen è contrario RE in refert producat, quia*

quia implicitè contractio est, explicitè positio.

§. 2. Verbo SUM, quoties POSSESSIO vel OFFICIUM innuitur, additur quodvis substantivum in casu genitivo; v. g. *patris est: Boni pastoris est*; At pronomina possessiva MEUM, TUUM, SUUM, NOSTRUM, VESTRUM in neutro genere, nominativi casus, singularis numeri: v. g. *meum est, tuum est &c.*

Ratio est, quia subintelligitur, officium, munus, negotium; Sic rectè explicas: *Boni pastoris est, id est, boni pastoris est officium; tuum est, i. e. tuum est negotium &c.*

§. 3. Verbis MISERET, MISERESCIT, PIGET, POENITET, PUDET, TÆDET præter terminum adjicitur Genitivus. v. g. *miseret me tui. suæ quemque fortunæ poenitet.*

Hujus constructionis rationem reddit Scioppius, nimirum subintelligi hæc, v. g. causa, gratiâ, ergò, quasi dictum, v. g. *suæ fortunæ gratiâ vel causa quemque poenitet*; Quod nostro etiam probaretur suffragio, nisi quod hæc explicatio subiectò careat, quod tamen omni propositioni adesse debere cap. 1. part. 1. §. 2. diximus. Unde vero similior videtur hæc ratio, puta, subaudiendum aliquod sub-

stantivum nominativi casus, v. g. miseria, turpitude, aut id genus aliud: Sic v. g. miseret me tui, i. e. tui miseria; pudet me facinoris i. e. facinoris atrocitas: tædet me vitæ, i. e. vitæ miseria me tædet, vel tædio afficit.

§. 4. Verbis MEMINI, COMMEMINI, RICORDOR, REMINISCOR, & OBLIVISCOR apponitur casus Genitivus; v. g. *Vivorum memini, nec mortuorum oblivisci possum; hujus meriti in me recordor.*

Ratio Scioppii suadet, subintelligendum esse v. g. memoria, oblivio; ut, memini vivorum i. e. vivorum memoriam: Sed melius videtur, vitandæ ταυτολογίας, ergò, subintelligi aliud aliquod substantivum accus. casûs, v. g. statum, conditionem, vim: ut, memini vivorum i. e. vivorum statum, recordor amicitia, i. e. amicitia vim. Nota tamen; iisdem verbis addi sæpè Accusativum: v. g. recordari majorum diligentiam. oblitus est artes.

§. 5. Verbis PATHETICIS seu AFFECTUM aliquem significantibus adstruitur Genitivus; v. g. *hujus doleo; miserescite regis.*

Scioppius subintelligit v. g. causa, gratiâ, ergo, quasi diceret, v. g. miserescite regis i. e. regis causa, doleo hujus i. e. hujus causâ vel

gra-

gratia; quod omninò probatur. Lubes tamen
 Et nostram rationem exponere, nempe subintel-
 ligendum esse Accusativum casum v. g. sta-
 tum, conditionem, casum, quasi diceret, v. g.
 miserescite regis, i. e. regis casum. doleo hu-
 jus, i. e. huius statum; Rationis ratio est, quia
 apud Classicos Auctores, eadem verba gaudent
 Accusativò; ut, lugeo huius obitum &c. Huc
 nonnulli, sed minus providè, referunt verbum
 Satago, non observato verbi huius etymò v. g.
 Clinia suarum rerum satagit; ubi genitivus
 casus non regitur à verbo, sed ab adverbio sa-
 tis, quasi diceret, v. g. Clinia satis suarum
 rerum agit.

§. 6. Verbis ACCUSANDI, DAMNAN-
 DI & ABSOLVENDI præter necessarium
 terminum additur Genitivus, vel Ablativus
 criminis aut pœnæ, v. g. accuso te negligentia.
 absolvo illum supplicio; libero illum pœnâ.

Ratio Genitivi est, quia regitur à suppresso
 substantivo Ablativi casus, v. g. causâ, crimi-
 ne; ut, accuso te negligentia, i. e. negligen-
 tia causâ; notatur furti, i. e. furti causâ. Ra-
 tio Ablativi est, quia regitur à præpositione
 sive in verbo, inclusa, sive subintellecta, v. g. ab-
 solvo te supplicio, i. e. solvo te à supplicio; li-
 bero te metu, i. e. ex metu vel de metu.

§. 7. Verbis COPIÆ & INOPIÆ adjungitur Genitivus vel Ablativus; v. g. *carere culpâ, egere auxilii, indigere ope.*

Rationem hujus constructionis vide cap. 2 de ellipsi. §. 1.

§. 8. Verbis ÆSTIMANDI & PRETII præter Accusativum; item verbo SUM pro ÆSTIMOR, adjicitur Genitivus vel Ablativus; v. g. *permagni æstimat hunc librum. Data magnô æstimas, accepta parvô; Sic assis, flocci, nauci, pili, nihili aliquid æstimare.*

Ratio Genitivi est, quia subintelligitur pretium; quasi diceret, *flocci æstimo, id est, flocci pretio æstimo; Nihili pendo, i. e. nihili pretio vel ne bili pretio pendo. Ita etiam adjectiva genitivi casus exponenda sunt; v. g. maximi æstimat hunc librum, i. e. maximi pretio, vel maximi æris pretio æstimat librum. Ratio Ablativi est, quia subintelligi volunt præpositionem PRO; v. g. Data magnô æstimas, id est, pro magno scil. pretio æstimas &c.*

§. 9. Verbis DOCENDI, MONENDI, ROGANDI, præter terminum necessarium, adjicitur alius accusativus. v. g. *Docete lite. vas; rogare aliquem sententiam. Ratio est quia subauditur præpositio secundum AD, QUA,*

QUA, QUOAD; *ut, Doceo te literas, id est, qua vel quoad literas.*

§. 10. Verbis PASSIVIS, præter Passivorum morem, adjungitur sæpè Accusativus; v. g. *Edoctus est artes. Induebatur thoracem. Clypeum tegitur.*

Eadem ratio est, atque §. præcedentis, quia scilicet subintelligitur secundum **QUA, QUOAD.** v. g. *Edoctus est artes, i. e. quoad artes. Induebatur vestes, id est, quoad vestes.*

§. 11. Verbo LATET, præter naturam verbi intransitivi, frequentior usus jungit Accusativum, (*quasi esset à Græco λανθάνω fugio;*) v. g. *latet me, i. e. fugit me.*

Sed dicendum potius est, Accusativum, *hunc regi à suppressa præpositione Quoad.* v. g. *hoc latet illum, i. e. hoc latet quoad illum; Et si dicetur, quod res est, omninò meruit probari Scioppius, dicens, hanc v. g. latet mihi, latet tibi, regulis Syntacticis melius convenire, & Auctorum Classicorum testimonio roborari; ut, Cicero post redit. in sen. Orat. in Catil. 1. Lucret. l. 3. vers. 280. Plaut. Trin. act. 4. sc. 2. Cætera loca allegata sunt à Scioppio in præfat. quem vide.*

§. 12. OPPIDORUM nomina, item DOMUS, RUS, ponuntur

- cum quæstio est
- I. QUO? In Accusativo; ut, *ire Hafniam. Lubecam, domum, rus*; ubi deest AD vel IN.
 - II. UNDE vel QUA? in Ablativo; ut, *redire Lubeca, domo, rure*; ubi deest A, vel AB, DE, vel EX.
 - III. UBI? in Ablativo, *si sunt Tertiæ Declinationis, aut pluralis numeri*; ut, *vixit Lacedæmone, Athenis, rure*; Ubi deest IN. In Genitivo verò singulari, *si sunt Primæ aut Secundæ Declinationis*; ut, *vixit Lubecæ, i. e. in civitate Lubecæ, vel, inter civitatem Lubecæ.*

§. 13. Nomina TEMPORIS ponuntur

- cum quæstio est
- I. QUANDO? in Ablativo; v. g. *venit horâ primâ, eò tempore, annò, die, mense*: ubi subintelligitur præpositio DE vel IN.
 - II. QUAMDIU? in Accusativo (frequentius) & Ablativo; v. g. *vixit annos decem & annis decem*; ubi supprimitur in Accusativo PER, in Ablativo IN.

§. 14. Quædam Verba adsciscunt *casum Præpositionis*, cum qua componuntur, jam *Accusativum*, jam *Ablativum*; ut, *Villam prætereo, id est, eo præter villam. Expelli urbe, i. e. pelli ex urbe.*

§. 15.

§. 51. Verbis **UTOR**, **FRUOR**, **FUNGOR**, **VESCOR**, **POTIOR**, **NITOR**, jungitur Ablativus; v. g. *Utor libro. fruor vestibus. nitor baculo. potior urbe. vescor carne.*

Scioppius ratiocinatur, regi istum Ablativum à suppressa præpositione **EX** vel **IN**. v. g. *Utor libro*, id est, *utor usum ex libro. fruor villâ*, i. e. *fruor fructum ex villa. nitor baculo*, i. e. *in baculo. potior urbe*, i. e. *potior potentiam ex urbe* &c. *Sed hic iudicium suspendimus, & nisi meliora edocti, ingenue profiteamur anomaliam esse, nec rationem hujus constructionis reddi posse.* Tantum notetur, eadem verba antique regere Accusativum; v. g. *Terent. in prol. and. operam abutitur; fruebatur bona. omnes perfunctus est molestias. Quo autem lecti, religiosius senatoria munera fungerentur. Sueton. in August. cap. 35. Datames militare munus fungens. Corn. Nep. in vit. Datam. cap. 1. (Consultatur in hunc locum Lambinus, qui ex Classicis Auctoribus alia loca congeffit;)* Potiri autem urbe, urbem, & urbis Classicorum testimonia probant.

Tandem tam **ADJECTIVIS**, quam **VERBIS**, adjicitur substantivum Ablativi casus, quoties materiam ex qua, instrumentum,

tum,

tum, causam finalem, modum vel aliam circumstantiam significat, & subintelligitur præpositio, A, EX, CUM, DE, PRO, IN: v. g. laboro pedibus, i. e. ex pedibus; gaudere aliqua re, i. e. ex aliqua re. gloriari aliquò i. e. de aliquò. percussus gladio, i. e. cum gladio: deteriores omnes sumus licentiâ, i. e. ex licentiâ. flere alicujus obitu, i. e. de obitu; accuso te crimine i. e. de crimine. Data magnò æstimas, i. e. pro magno. redeunt pastu, i. e. de pastu. supersedeo labore, i. e. à labore.

CAPUT IV.

DE ELLIPSI AD ADVERBIUM & INTERJECTIONES.

§. I.

ADverbiis nonnullis, & Interjectionibus promiscuè addi solet Nominativus, Dativus, Accusativus, & Vocativus, prout suppressum nomen vel verbum requirit: v. g. *En agnus DEI sc. est. Ecce tibi nuncius sc. advenit: En aras quatuor sc. vide. O Syre. O Dave, ita ne contemnor abs te. Pro DEUM atq; hominum fidem sc. imploro.*

COROL.

COROLLARE.

Elegantia est, & usu probata, & admodum venusta, cum Adverbia hæc, CUM, DUM, SI, POSTQUAM, UBI &c. abjiciantur, & verbum in participiū versum, suo subjecto in Genere, Numero & Casu respondeat.

Cujusnam autem debeant esse casus, quaestio est, non adeo levis momenti: Nota est omnium pænè Grammaticorum Regula: *Abjectis particulis, debere participium & illius subjectum poni in Ablativo*: Quam omni ex parte veram esse, vix inducor ut credam: Hanc enim v. g. *Postquam epistola sigillo annuli sui impressa esset, illam pulvino subjecit*. Si juxta eorum regulam ita transponerem: *Epistolâ sigillo annuli sui impressâ, pulvino subjecit*: à vitio vix liberarer, cum Curtianum est lib. 3. cap. 6. vers. 7. *Epistolam sigillo annuli sui impressam pulvino subjecit*.

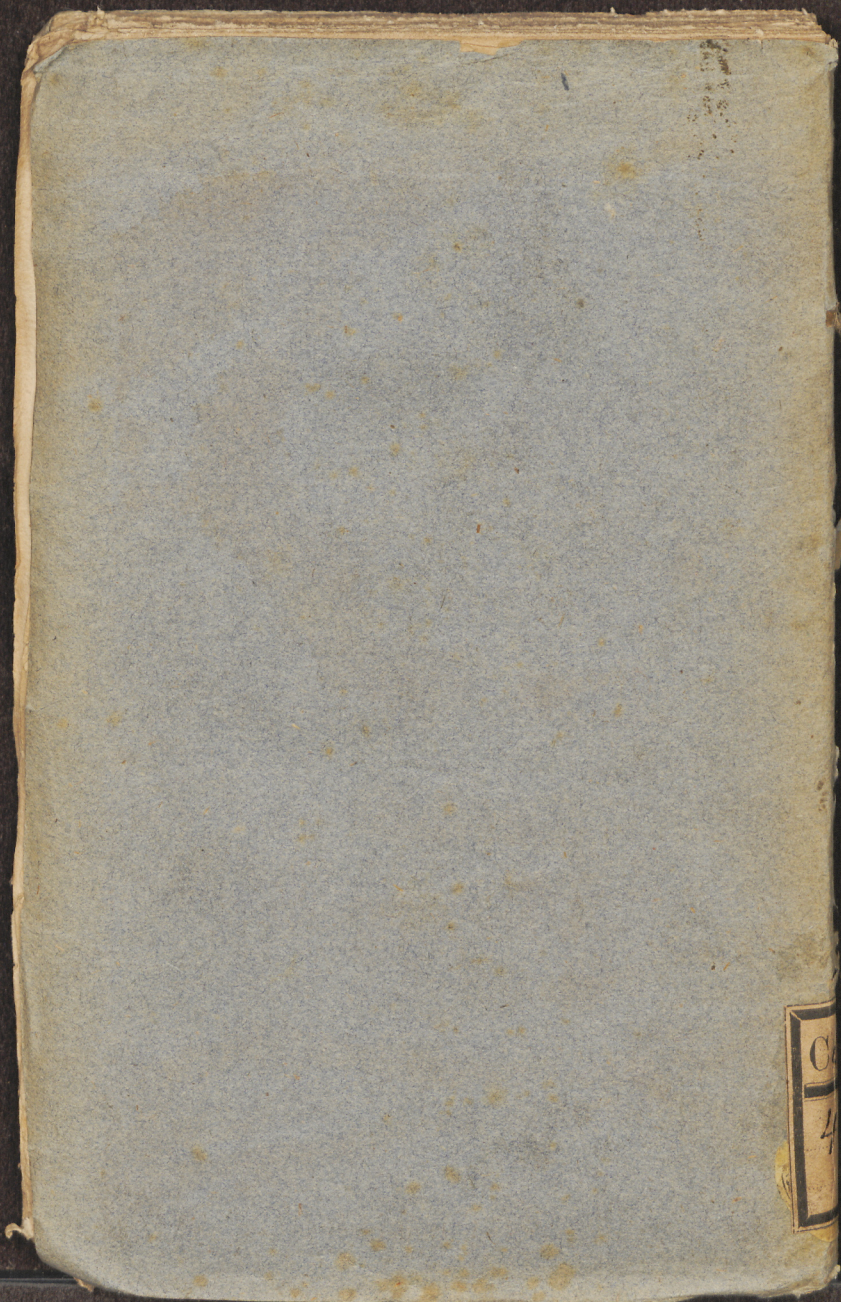
Verùm, si rem paulo propius inspiciamus, deprehendimus, *duarum propositionum contractionem fieri, & ex posteriori propositione cognosci, quo in casu collocanda est propositio prior*: Hinc lubet hanc formare regulam.

Abjectis particulis CUM, DUM, SI, POSTQUAM, UBI &c. & in participi-

icipium ejusdem temporis verbô translato : Si in sequenti propositione dictio (*relativum aliquod*) est, cum qua subjectum (*RELATIVUM*) prioris propositionis *RE* convenit, debet & casu convenire ; Sin autem nihil convenit, ponitur prior propositio in *ABLATIVO*. v. g. *Dum Petrus amat Deum, cuncta illi bene succedunt* : Ubi relativo *to illi* respondet relatum, *Petrus*. Hinc, ut contractior fiat locutio, excluditur relativum, exclusoque in eodem casu succedit relatum cum suo participio, v. g. *Petro amanti Deum cuncta bene succedunt*. Similiter: *Cum Petrus abiturus esset, illum offendi*; ita contracte effers. *Petrum abiturum offendi*; *Cum Petrus jamjam moreretur, data sunt mihi illius vestes*: id est, *Petri jamjam morituri vestes mihi datae sunt*.

Quod si prior propositio activa sit præteriti temporis, (*quæ non potest verti in participium ejusdem temporis, quippe quo careant participia activa.*) Convertenda est in passivam, prout *part. 1. cap. 5.* docuimus. v. g. *Cum legisset literas, mihi illas tradidit*. Convertite: *Cum literæ lectæ essent, mihi illas tradidit*; *Quam elegantius effers: Literas lectas mihi tradidit*.

Cum autem in utraque propositione nihil convenit, diximus priorem propositionem poni in *ABLATIVO*. v. g. *Cum literæ lectæ essent, Petrus abiit*. i. e. *Literis lectis, abiit*. Ubi Actor non probat, Reus absolvitur, id est, Actore non probante, reus absolvitur.

C
4

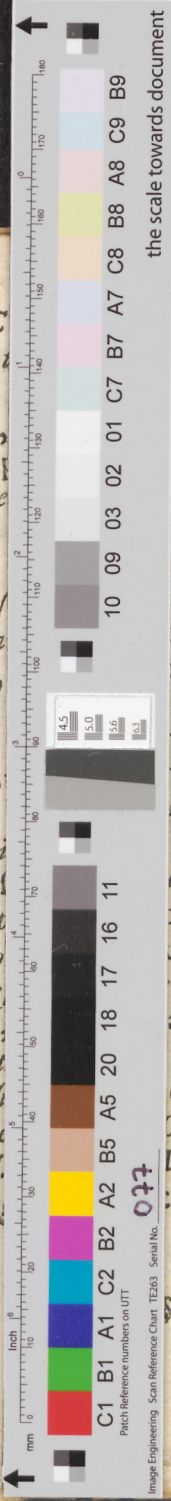
Cap. III. ELLIPTIC
QUA, QUOAD; ut, Doceo
qua vel quoad literas.

§. 10. Verbis PASSIVIS,
rum morem, adjungitur sæp
v. g. *Edoctus est artes. Indue
Clypeum tegitur.*

Eadem ratio est, atque
quia scilicet subintelligitur
QUOAD. v. g. *Edoctus est a
artes. Induebatur vestes,*
vestes.

§. 11. Verbo LATET,
verbi intransitivi, frequen
Accusativum, (quasi esset à
gio;) v. g. *latet me, i. e. fugi*

Sed dicendum potius est
hunc regi à suppressa præp
v. g. *hoc latet illum, i. e. b
lum; Et si dicetur, quod res e
probari Scioppius, dicens
mihi, latet tibi, regulis Synt
venire, & Auctorum Classi
roborari; ut, Cicero post re
in Catil. 1. Lucret. l. 3. vers.
act. 4. sc. 2. Cætera loca alle
pio in præfat. quem vide.*

the scale towards document

ys
est,
vo-
us;
m.
tis,
LA,
oad
oad
am
git
fu-
m,
oad,
d il-
ruit
atet
con-
onio
Orat.
Trin.
tiop-
§. 12.